

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

03.09 – КМР.2110 “С” 2023.11.13.006ПЗ

ІЛЕНКА ОЛЕКСАНДРА АНАТОЛІЙОВИЧА

2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

УДК 712.2:736.2:394

ПОГОДЖЕНО
Директор ННІ лісового і садово-
паркового господарства
_____ Васишин Р.Д.
« ____ » _____ 2024 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри ландшафтної
архітектури та фітодизайну
_____ Колесніченко О.В.
« ____ » _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Фітодизайн у традиціях виготовлення та дарування ювелірних
виробів**

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство
Освітня програма – Садово-паркове господарство
Орієнтація освітньої програми – освітньо-професійна

Гарант освітньої програми
к.б.н., доцент _____ Сидоренко І.О.

Керівник магістерської роботи
д.б.н., професор _____ Колесніченко О.В.

Виконав _____ Іленок О.А.

Київ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ландшафтної архітектури та фітодизайну

д.б.н., проф. _____ Колесніченко О.В.

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студента

Іленку Олександру Анатолійовичу

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство

Освітня програма – Садово-паркове господарство

Орієнтація освітньої програми – освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: «Фітодизайн у традиціях виготовлення та дарування ювелірних виробів»

Затверджена наказом ректора від «13.11.2023 р.» № 2110 «С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру 15 листопада 2024 р.

Вихідні дані до магістерської роботи:

- наукові та літературні праці, інтернет джерела;
- світлини ювелірних виробів.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

- проаналізувати історичні факти виникнення та поширення флористичних аспектів у ювелірних прикрасах;
- дослідити значення рослинної символіки в культурі та ювелірному мистецтві;
- встановити тренди флористично-орієнтованих ювелірних виробів сучасності;
- розробити 3D модель ювелірної прикраси у флористичному стилі за використання сучасних технології та програмного забезпечення;
- створити фітокомпозиції для дарування ювелірних прикрас.

Перелік графічних матеріалів: за необхідності

Дата видачі завдання «10» грудня 2023 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи, проф. _____ Колесніченко О.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Іленок О.А.

РЕФЕРАТ

Магістерська кваліфікаційна робота містить 4 розділи, пояснювальна записка викладена на 95 сторінках, містить 88 рисунків та 1 таблицю, список джерельної бази нараховує 86 найменувань.

У першому розділі «Флористичні мотиви у традиціях виготовлення ювелірних виробів» охарактеризовано історію поширення ідей відображення флористичної стилістики в ювелірних виробах, наведено огляд всесвітньо відомих ювелірних виробів у флористичному стилі різних епох, охарактеризовано символізм рослинних елементів.

У другому розділі «Об'єкти та методи дослідження» наводиться стисла інформація про 12 об'єктів дослідження (авторські ювелірні прикраси у флористичному стилі); розроблено критерії їх класифікації, що охоплюють ключові аспекти дизайну, технологій виготовлення, естетики та символіки; охарактеризовано значення флористичних мотивів у ювелірних прикрасах найвідомішого українського ювеліра Йосипа Маршака та в ювелірних прикрасах сучасності.

У третьому розділі «Флористичні елементи дизайну в сучасних ювелірних виробах» презентовано традиційні та новітні технології й матеріали ювелірного виробництва, інноваційні технології 3D моделювання за допомогою програми Rhinoceros (Rhino) ювелірних прикрас у флористичному стилі.

Четвертий розділ «Фітодизайн у традиціях виготовлення та дарування ювелірних виробів» присвячено аналізу та класифікації ювелірних виробів у флористичному стилі як предметів дарування, презентовано мініатюрні флористичні композиції для дарування ювелірних прикрас.

Ключові слова: флористичний дизайн ювелірних виробів, фітодизайн, ювелірні прикраси, композиція, стилістика, тренд, стиль.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ФЛОРИСТИЧНІ МОТИВИ У ТРАДИЦІЯХ ВИГОТОВЛЕННЯ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ.....	9
1.1. Використання флористичних мотивів у дизайні ювелірних виробів	9
1.2. Історичні аспекти флористичних мотивів ювелірних прикрас різних епох	11
1.3. Значення рослинної символіки в традиціях і культурі України.....	23
РОЗДІЛ 2. ОБ’ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	29
2.1. Об’єкти дослідження.....	29
2.2. Значення флористичних мотивів у ювелірних прикрасах найвідомішого українського ювеліра Йосипа Маршака.....	31
2.3. Флористика у ювелірному мистецтві: символіка та еволюція	34
РОЗДІЛ 3. ФІТОДИЗАЙН У СУЧАСНИХ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБАХ	50
3.1. Традиційні та сучасні техніки ювелірного виробництва.....	50
3.2. Новітні технології та матеріали в сучасних ювелірних прикрасах у флористичному стилі.....	55
3.3. Технології 3D моделювання ювелірної прикраси у флористичному стилі.....	60
РОЗДІЛ 4. ФІТОДИЗАЙН У ТРАДИЦІЯХ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ДАРУВАННЯ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ.....	63
4.1. Аналіз та класифікація ювелірних виробів у флористичному стилі як предметів дарування.....	63
4.2. Фітодизайн у традиціях виготовлення та дарування ювелірних виробів.....	80
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86

ВСТУП

Флористичні мотиви, ще від Стародавнього Єгипту, відігравали важливу роль у дизайні ювелірних прикрас. Багато видів рослин – лотос, троянди, лавр та інші – були символами влади, перемоги, кохання. Період Ренесансу ознаменував відродження флористичної стилістики в складних композиціях із квітів та рослин в металі, що використовували для вираження почуттів та емоцій.

Актуальність теми полягає в необхідності вивчення флористичної стилістики в ювелірних прикрасах, розробки параметрів класифікації таких прикрас, надання пропозицій щодо нових методів експонування та дарування таких виробів.

Глибинний аналіз українських традицій та археологічних знахідок дозволяє дослідити зв'язок поколінь, оцінити значущість ювелірних прикрас у стилі фітодизайн як предмету вираження думок, почуттів і побажань при їх даруванні. Сучасні дизайнери використовують інноваційні технології 3D моделювання для створення складних ювелірних виробів за поєднання металу та сучасних альтернативних матеріалів (дерево, шкіра, скло, перероблений ПЕТ пластик). Розуміння мови квітів дозволяє виражати почуття без слів при даруванні ювелірних прикрас.

Метою роботи є дослідження і аналіз флористичних мотивів у традиціях виготовлення та дарування ювелірних прикрас від давнини до сьогодення.

Об'єкт дослідження – закономірності використання флористичної стилістики в процесі виготовлення та презентації ювелірних прикрас.

Предмет дослідження – фітодизайн у традиціях виготовлення та дарування ювелірних виробів.

Методи дослідження:

Загальнонаукові методи: аналіз, систематизація та узагальнення.

Емпіричні методи: спостереження, інноваційні технології 3D моделювання (програма Rhinoceros) елемента капсульної колекції ювелірних виробів у флористичній стилістиці.

Спеціальні: моніторингові (виявлення тенденцій та візуалізація динаміки розвитку ринку ювелірних прикрас у флористичному стилі світових і вітчизняних ювелірних виробників).

Положення, винесені на захист, розкривають:

історичні факти виникнення та поширення флористичних аспектів у ювелірних прикрасах;

значення рослинної символіки в культурі та ювелірному мистецтві;

тренди флористично-орієнтованих ювелірних виробів сучасності;

пропозиції щодо застосування 3D технологій для створення ювелірних прикрас у флористичному стилі;

пропозиції щодо застосування мініатюрних флористичних композицій для експонування та дарування ювелірних прикрас флористичної стилістики.

Практичне значення магістерської кваліфікаційної роботи полягає у розробці класифікації видів ювелірних прикрас у флористичному стилі за такими категоріями як: матеріали (тип, проба, допоміжні матеріали), техніки створення, колористика (домінантні та доповнюючі кольори, їх символіка), форма (природна, геометризована), стилістика (реалізм, стилізація, абстракція), символізм рослин, композиція (закони побудови), розмір (величина, пропорційність елементів), кут огляду, рослини та їх символізм, формулюванні концепт-ідеї застосування фітодизайну для виготовлення та дарування ювелірних виробів.

Практична значущість результатів дослідження: запропоновано методи класифікації флористично-орієнтованих ювелірних прикрас мають інноваційний характер і можуть бути широко використані серед науковців, практиків ювелірної та флористичної галузей, а також споживачів. Виявлені історичні аспекти розвитку українського ювелірного мистецтва є не лише важливим внеском у вивчення минулого, але й слугують цінним екскурсом для нового покоління. Надалі ці напрацювання можуть бути інтегровані у навчальні програми та використані для популяризації національної культурної спадщини.

Апробації результатів роботи: Результати кваліфікаційної магістерської роботи апробовано на VI Міжнародній науково-практичній конференції, Ломжа-

Малин. Оpubліковано тези: Іленок О.А., Колесніченко О.В. Історія відтворення фітодизайнологічних елементів у ювелірних виробах Йосипа Маршака – найвідомішого ювеліра України та світу ХІХ століття. *Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку*. зб. наук. праць VI Міжнар. наук.-практ. інт.-конф, Ломжа-Малин, 21 бер. 2024 р. / Міжн. Акад. Прикл. Наук в Ломжі, Респ. Польща; Малинський Фах. Коледж, Україна. Ломж, 2024. С. 293-297.

Структура і обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота містить 4 розділи, пояснювальна записка викладена на 95 сторінках, містить 88 рисунків та 1 таблицю, список джерельної бази нараховує 86 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ФЛОРИСТИЧНІ МОТИВИ У ТРАДИЦІЯХ ВИГОТОВЛЕННЯ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

1.1. Використання флористичних мотивів у дизайні ювелірних виробів

Флористична стилістика ювелірних прикрас – це окремий вид дизайну, де основним акцентом виробів є квітково-рослинний орнамент, де акцентовано увагу на смислового значенні квітів, які втілені у дорогоцінному металі. Сучасні дослідження щодо історії та розвитку флористичного дизайну відображено в книзі «Flora. The Art of Jewelry» Patrick Mauriès та Évelyne Possémé відомих французьких професорів мистецтвознавців, які визнають флористичний стиль одним з найкращих, найскладніших та неперевершених в ювелірному мистецтві [1].

Ювеліри України та світу для створення прикрас використовують не тільки різні форми квітки, але й і різні варіанти матеріалів, до прикладу, вирізаючи троянди з коралу (рис. 1.1).



Рис. 1.1. Мудбоард сучасних ювелірних виробів у формі квітки троянди [2]

За відображенням рослин у ювелірних прикрасах у флористичному стилі виокремлюють дві основні групи виробів: моно- та мультифлористичного дизайну. Монофлористичний дизайн акцентує увагу на одній квітці чи рослині, максимально реалістично відтворюючи деталі її будови (рис. 1.2).



Рис. 1.2. Бренд Van Cleef & Arpels – лист конюшини (монофлористичний дизайн) [3]

Мультифлористичний дизайн – в одній ювелірній прикрасі відтворено та деталізовано зображення певної кількості квіток одного чи декількох видів рослин. При цьому квіти можуть бути різного розміру та фактури чи виконані у різних кольорах метала (рис. 1.3).



Рис. 1.3. Ювелірні прикраси в мультифлористичному дизайні [4]

При виробництві прикрас у флористичному стилі використовують такі складні техніки як: різьба по каменю, гравіювання, філігрань та інші. Ця стилістична група ювелірних прикрас потребує високого рівня майстерності та виконується, найчастіше, за індивідуальними замовленнями. Такі вироби часто стають прикрасами найвідоміших людей планети та монарших осіб. Світові тенденції ювелірної справи спрямовані на використання природних матеріалів у комбінуванні з традиційним золотом та сріблом, дерева з металом, склом і т.і.

Основна задача ювелірного мистецтва – дарувати неповторні емоції і створювати прекрасні вироби, які потім стають незабутнім подарунком для найближчих і коханих людей. Саме ювелірні прикраси у флористичному стилі займають провідні позиції та вже багато років залишаються трендовими по всьому світу.

1.2. Історичні аспекти флористичних мотивів ювелірних прикрас різних епох

Рослинні мотиви в ювелірних прикрасах мають багатовікову історію, яка сягає корінням у прадавні цивілізації. Їхня поява пов'язана із символічним сприйняттям природи, де рослини виступали символами родючості, безсмертя, краси та зв'язку з божественним. Від самого початку існування люди пов'язували своє життя з квітами та рослинами. Археологічна знахідка, датована епохою неандертальців, доказує, що вже 400 тис. років тому букети з квітів використовували як у побуті, а й в ритуалах поховання. За результатами досліджень пил, виявлений на рештках поховань, належить рослинам [5]. Символізація рослин поширена в роботах буддійських живописців Тибету, Непалу, Китаю, Японії. Справляє глибоке враження печерний розпис Аджанти, датований I – VI ст. до н.е. – прекрасний юнак із блакитною квіткою лотоса в руці. Квітка лотоса – символ чистоти, цноти та благородства (рис. 1.4). Давня китайська мудрість свідчить: «Виростаючи з бруду, лотос залишається чистим так само, як Будда, народжений у світі» [6].



Рис. 1.4. Розпис Аджанти – «Юнак з квіткою лотоса» [7]

Ювелірне мистецтво датоване давніми часами, коли люди з кісток та зубів тварин, гілок та мушель, каміння та слонової кістки робили перші прикраси, які, здебільшого, використовували як обереги. Найдавнішими прикрасами претендують бути три намистини (з морських черевоногих молюсків – *Nassarius gibbosulus*), виявлені археологами в печері Схул на горі Кармель в Ізраїлі. За результатами хімічного і вуглеводневого методів дослідження встановлено, що їх вік сягає близько 100 тисяч років (рис. 1.5).

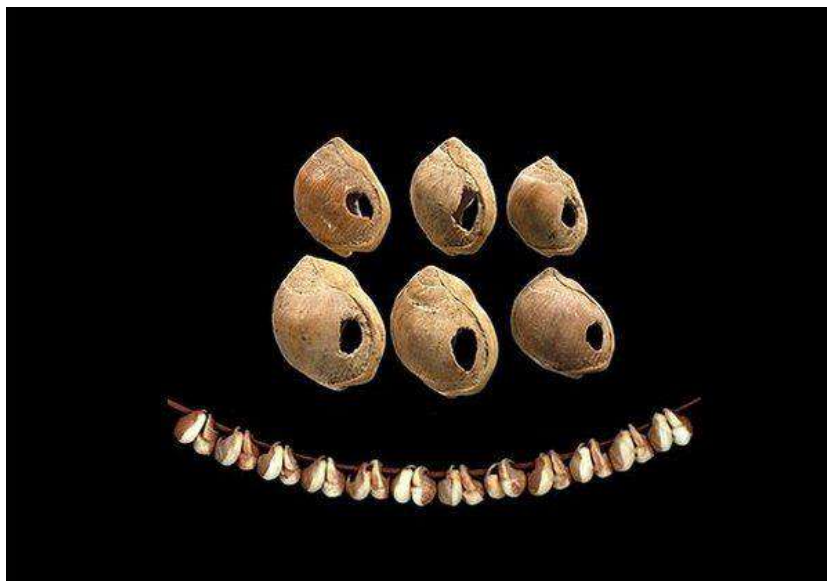


Рис. 1.5. «Перша прикраса» з мушлі молюсків. Епоха палеоліту [8]
Єгипетський період.

У добу Стародавнього Єгипту такі рослинні мотиви як лотос та папірус часто зображували на ювелірних виробках. Лотос символізував відродження та чистоту, що відповідало релігійним переконанням єгиптян. У Месопотамії популярними були орнаменти у вигляді пальмових гілок та квіток, що відображали культ плодючості. Квіткові композиції слугували основою орнаментів, а до розпису стін гробниць додавали зображення стилізованих рослин. Під час дослідження гробниці Тутанхамона (XIV ст. до н. е.) у 1922 р. археолог Х. Картер виявив вінок із волошки, маку та гілок оливи (рис. 1.6).



Рис. 1.6. Фото вінку з гробниці Тутанхамона (1922 р.) [9]

Букети квітів, вкладені до гробниці, були символом єднання природи, буття і людини. Окрім букетів було виявлено гірлянди із добре збережених сухих квітів, вази з прозорого алебастру. Вази являли собою подовжені посудини з високою горловиною, на бічних ажурних площинах яких зображено символічні лілії й папірус як об'єднання південного і північного Єгипту. Квітка лотоса в Єгипті завжди займала вагоме місце, бог Нефертум зображений у вигляді красивого молодого чоловіка із блакитною квіткою лотоса на голові (рис. 1.7). Бог Нефертум уособлював перше сонячне світло, чудовий запах єгипетської синьої квітки лотоса *Nymphaea caerulea*.

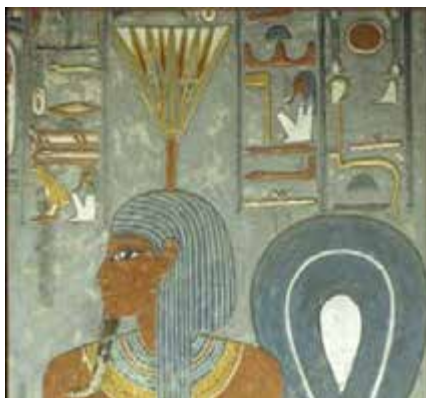


Рис. 1.7. Фреска бога Нефертума Луксор [10]

Наряду з розквітом формування мистецтва флористики, єгиптяни досягли великих успіхів у виробництві вишуканих предметів і ювелірних прикрас для побуту та інтер'єру. Єгипетські ювеліри володіли всіма техніками обробки металу (карбуванням, гравіюванням, інкрустацією, позолотою), вміли плавити та очищати золото. Прикраси тієї епохи вражають складними формами та яскравими орнаментами. Ювелірні прикраси виготовляли з унікального матеріалу – електруму – особливого поєднання сплаву золота та срібла, яке за фізико-хімічним складом нагадувало платину. Секрет виготовлення електруму було втрачено [11].

Усі прикраси несли певний магічний сенс (захищали від злих духів, хвороб). Крім цього, вони були символами влади фараона (рис. 1.8.).



Рис. 1.8. Браслет, матеріали: золото, лазурит, сердолік, бірюза, скло (1530 р. до н.е.) [12]

Ювелірні прикраси носили для захисту на конкретних частинах тіла: до прикладу, хрест із кільцем вважався символом безсмертя, а витягнуте око захищало від злих сутностей. Браслети та кулони часто були прикрашені профілем Ісиди – богині родючості. А квітки лотоса символізували відродження душі. Найпопулярнішим символом був скарабей – жук, що уособлював життєву енергію та рух.

Найвідоміший приклад складної ювелірної роботи – нагрудне намисто фараона Тутанхамона, яке отримало назву – «День та Ніч». Матеріали: золото та срібло, центральна інкрустація жука скарабея – з лівійського пустельного скла, яке виникло внаслідок падіння метеорита близько 29 млн. років тому в пустелі Єгипту. При падінні метеориту відбулося плавлення піску в скло, з якого згодом єгипетські майстри-ювеліри виготовили центральний елемент прикраси у вигляді жука скарабея.

Прикраса вражає і сучасних майстрів, бо не маючи сучасного обладнання для емалей та огранювання, давньоєгипетські ювеліри зробили це бездоганно: деталі композиції дивують ідеальним нанесенням емалей та черні, інкрустацією лазурита, бірюзи, знизу квіти лотоса майстерна скомбіновані з сердоліком (рис. 1.9, 1.10).



Рис. 1.9. Частина нагрудного намиста-пекторалі Тутанхамона, фото музею Каїра 2001 р. [13]



Рис. 1.10. Діадема «Урея (кобра) з квітами» єгипетської правительки Сат-Хатхор-Іуніт (близько 1800 до н. е., правління Аменемхета III) [14, 15]

Квітку лотоса, як символ і оберіг, зображували не тільки на фресках, картинах та ювелірних прикрасах, а й на предметах побуту фараонів. Особливою красою і витонченістю вирізняється чаша у формі квітки лотоса, ручки якої – букети із квіток і бутонів лотоса (рис. 1.11).



Рис. 1.11. Алебастрова Ваза у формі квітки лотоса (Древній Єгипет) [16]

Безумовним виробом мистецтва є дерев'яна скриня, багато прикрашена різьбленою слоновою кісткою. На кришці зображені молодий фараон і його дружина з великим букетом квітів у руці в парковій альтанці (рис. 1.12).



Рис. 1.12. Зображення рослин на скрині (Древній Єгипет) [17]

При розкопках поселень древніх єгиптян були виявлені вази для квітів з великою кількістю малих отворів, у кожен з яких вставляли квіти та створювали таким чином оригінальні флористичні композиції.

Греко-римський період.

Греко-римський період – етап вирощування та символічного використання троянд і рослинної тематики. Починаючи з I століття до н.е., троянди вирощували в Єгипті, звідки вони поширилися до Греції та Риму.

У Римській імперії троянди стали символом розкоші та естетичної довершеності, які використовувалися в ритуалах і святах. Троянди символізували любов, мовчання (*sub rosa*) та чистоту. Давньогрецька поетеса Сафо називала троянду «царицею квітів».

У Римі троянди часто використовували для прикрас вулиць під час свят, спортивних ігор та урочистих подій. Відомою є легенда про Клеопатру, яка розсипала пелюстки троянд перед Марком Антонієм, підкреслюючи їхню символіку та естетику.

Однак із трояндами пов'язані й трагічні історії: під час бенкету римський імператор Геліогабал наказав засипати гостей пелюстками троянд [20]. Надмірна їхня кількість призвела до трагічної смерті багатьох гостей. Ця подія надихнула Лоуренса Альма-Тадему створити картину «Троянди Геліогабала» (рис. 1.13).



Рис. 1.13. "Троянди Гелпога-бала", Лоуренс Альма-Тадем, 1888 р. [21]

Давні греки надавали особливого значення рослинам, використовуючи їх у культових обрядах та прикрасах. Вони прикрашали статуї богів рослинами, які символізували певні чесноти або властивості:

Посейдона – сосною, що уособлювала силу моря;

Афродіту – гілками мірта, символом кохання;

Аполлона і Ніку – лавровим вінком, що означав славу;

Афіну – оливковими гілками, символом миру.

Перемоги у війнах сприяли накопиченню золота, що дало поштовх розвитку ювелірної справи. Греки і римляни створювали прикраси, майстерно оздоблені золотим дротом, бісером, листками, зображеннями людей, тварин та міфічних істот.

Прикладом застосування нових технологій виготовлення ювелірних прикрас із золотих дротів, сплетених вручну, є сережки «Троянди» (рис. 1.14).



Рис. 1.14. Сережки «Троянди», золото. Стародавня Греція, IV ст. до н.е. [22]

У Стародавній Греції особливе місце посідали вінки, як прикраса та оберіг [23]. Богиню природи та весни Флору зображували у вінку з весняних квітів (рис. 1.5).



Рис. 1.15. Фрагмент картини Сандро Ботічеллі «Весна» XVст. [24]

Широко використовували вінки у Стародавньому Римі [25]. Наприклад, на фресках Геркуланума знайдено зображення Геркулеса у лавровому вінку (рис. 1.16) та німфи Аркадії, чоло якої прикрашав розкішний вінок із троянд.



Рис. 1.16. Фрагмент фрески - німфа Аркадія, м. Геракланум, 79 р. н.е.[26]

Завоювання Олександра Македонського значно змінили культурний і соціальний ландшафт Греції. Перемоги принесли країні великі багатства, особливо

у вигляді золота, яке сприяло розквіту ювелірного мистецтва. В епоху Золотого віку Греції розкішні золоті вінки набули популярності серед знаті, підкреслюючи високий соціальний статус і багатство їхніх власників.

Золоті вінки були не лише прикрасами, а й об'єктами культового значення. Вони передавалися у спадок, слугуючи сімейними реліквіями, або ж дарувалися храмам як підношення богам. Майстерність давньогрецьких ювелірів досягла свого піку: вони створювали вінки, що точно імітували природні форми – гілки, листя, ягоди та квіти [27]. Особливо вражала увага до деталей, адже на кожному листочку ювеліри відтворювали прожилки, а всі елементи кріпилися до основи за допомогою тонкого дроту (рис. 1.17).



Рис. 1.17. Давньогрецький золотий лавровий вінок. Кіпр. IV-III ст. до н.е. [28]

Найпоширенішими серед грецької знаті були золоті лаврові вінки, які символізували славу та тріумф (рис. 1.18). Окрім лаврових, виготовляли вінки з інших рослин:

Вінки з гілок мирту – символ любові та чистоти;

Вінки з гілок оливи – символ миру та перемоги;

Вінки з гілок плюща – асоціювалися з безсмертям і вічністю;

Вінки з гілок дуба – уособлювали силу та могутність;

Вінци з виноградної лози – символізували достаток і родючість.



1

2

Рис. 1.18. Вінок з гілок плюща (1) та оливи (2) IV ст. до н.е. [29, 30]

Найзнаменитіші золоті вінки було знайдено під час розкопок у Вергіні – столиці давньої Македонії. Золотий вінок з гілок дуба, знайдений у гробниці Філіпа II, батька Олександра Македонського вагою 730 грамів складається з 313 найтонших золотих листків і 68 жолудів як доказ неймовірної майстерності давньогрецьких ювелірів (рис. 1.19). Нині він зберігається в Музеї витончених мистецтв у Бостоні (США).



Рис. 1.19. Вінок, листки дуба та жолуді, листове золото, IV ст. до н.е. [31]

Ці шедеври не лише прикрашали свого власника, а й підкреслювали вишуканість культури, де мистецтво і природа гармонійно поєднувалися. Золоті вінки стали одним із яскравих символів елліністичної епохи.

Стародавній Рим, як і Греція, був осередком ювелірного мистецтва, яке сягнуло нових вершин завдяки вишуканим технікам і любові римлян до прикрас. Однією з найбільших гордостей римських ювелірів була техніка різьблення по каменю, що знайшла своє втілення у створенні інталій (візерунків, вирізьблених у поглибленні) та камей (випуклих зображень). Для виготовлення інталій використовували агат, завдяки його багат шаровій структурі, що давала можливість створювати складні й деталізовані композиції. Каміні оправляли у золото або срібло, прикрашаючи тонкими квітковими орнаментами, що надавали печаткам витонченого вигляду. Інталії були популярними серед знатних римлян і виконували не лише естетичну, а й практичну функцію. Їх використовували як печатки для засвідчення документів, що підкреслювало високий статус власника. На інталіях часто зображали імператорів, членів Сенату чи інші значущі постаті (рис. 1.20).



Рис. 1.20. Перстень інталія, золото, сардонікс. Рим III ст. до н.е. [32]

Камей, на відміну від інталій, мали випуклі зображення. Ці прикраси часто носили як амулети. У дизайні камей використовували квіткові мотиви, поєднуючи

їх із символічними образами, що відповідали римським традиціям і віруванням (рис. 1.21).



Рис. 1.21. Каменя, Стародавній Рим, I ст. до н.е. [33]

Флористичні елементи були характерною рисою ювелірного мистецтва Риму. Різьблені квіти та орнаменти символізували красу, гармонію та багатство. Вони не лише прикрашали інталії та камеї, а й доповнювали їхню естетичну цінність, гармонійно поєднуючи природу з мистецтвом.

Ювелірне мистецтво Стародавнього Риму відображало високий рівень майстерності ремісників і багатство культури, залишаючи яскраву спадщину, яка вплинула на розвиток прикрас у наступні епохи.

1.3. Значення рослинної символіки в традиціях та культурі України

Українська культура зберегла та примножила сакральні традиції, в яких квіти та рослини відігравали важливу роль. Безмежне розмаїття місцевої флори слугувало основою для створення унікальних обрядових композицій, які поєднували естетичне та символічне значення. Ще з часів язичництва в Україні існував культ плетіння вінків, що мав не лише декоративний, а й ритуальний характер. Значний вплив на цю традицію мали грецькі та скіфські культури, від яких українці частково перейняли техніку та символіку створення вінків.

Особливою була увага до кількості та послідовності вплетених квітів, які часто несли захисну чи оберегову функцію. Згідно з традицією, вінки мали містити кілька видів квітів, різних за кольором і формою, але їх загальна кількість не повинна була перевищувати 12. Усе це свідчило про гармонію між символічним і природним світом.

Після прийняття християнства рослини отримали нове значення в обрядових практиках. Однією з найпоширеніших традицій стала прикраса осель і церков гілками верби на Вербну Неділю. Верба вважалася символом оновлення та життя, тому використовувалася для освячення житла та забезпечення захисту родини.

Окреме місце займав обряд виготовлення Дідуха – символу родоначальника сім'ї та оберєга дому (рис. 1.22). Ця традиція з'явилася на Святвечір і мала тісний зв'язок із землеробським циклом. Колоски для плетіння Дідуха брали з першого або останнього снопа, зібраного під час жнив, що символізувало родючість та добробут [34].

Процес створення Дідуха супроводжувався чіткою послідовністю дій: плетінням займалися чоловіки, а сам виріб міг сягати до двох метрів заввишки. Вірили, що чим вищий Дідух, тим успішнішим буде наступний рік. Окрім того, святіння колосків у церкві підсилювало їхню оберєгову силу. Таким чином, рослини в українських традиціях виконували не лише декоративну, а й символічну та оберєгову роль.



Рис. 1.22. Приклад Різдвяного дідуха [36]

Їхнє використання у святкових та обрядових дійствах зберігає багатий культурний спадок і підкреслює зв'язок українців із природою та їхніми прадавніми віруваннями [35].

Фітодизайн, як форма художнього вираження, має глибоке коріння, що сягає прадавніх часів. Композиції, створені з рослин і квітів, зокрема вінки, були важливими елементами культурних традицій, що свідчить про зародження фітодизайну в період становлення цивілізації. У Стародавній Україні квіти наділяли сакральним значенням як символи природної гармонії.

Початки ювелірного мистецтва на теренах сучасної України датуються I тисячоліттям до н.е., коли розпочалася залізна доба. Цей період характеризувався активним розвитком ремесел, зокрема виробництвом зброї, знарядь праці та прикрас. Археологічні розкопки курганів у південних регіонах України відкрили унікальні ювелірні вироби, створені скіфами – кочовими племенами, відомими своєю художньою майстерністю [36].

Частина прикрас були виготовлені скіфами, а частина була привезена купцями чи отримана як данина, про що свідчать різні техніки виконання, візерунки та сюжети. Ювелірні прикраси скіфської доби відображали особливості світогляду та побуту кочовиків. Значне місце в цих виробах займали зооморфні та флористичні мотиви, які символізували зв'язок із природою. Ювеліри майстерно відтворювали форми квітів, тіла тварин (коней, хижаків) у поєднанні реалізму та стилізації, що забезпечувало гармонійність образів. Прикраси, крім естетичної функції, виконували роль оберегів та амулетів, захищаючи власника від злих сил [37].

У кожній деталі був завжди конкретний зміст, а ювелірні прикраси частіше слугували оберегом чи амулетом від містичних сил. Скіфські ювеліри використовували різноманітні техніки обробки металу: карбування, скань, зернь, гравірування, інкрустацію. Деякі вироби були виконані у формі мініатюрної скульптури. Одним із найвизначніших зразків скіфського ювелірного мистецтва є пектораль – нагрудна прикраса, що датується IV ст. до н.е. [38].

Талановитий майстер-ювелір при її створенні використовував різні технічні прийоми: гравірування, скань, зернь, паяння, інкрустацію. Пектораль скіфського царя, виготовлена з золота 958 проби, є видатною пам'яткою ювелірного мистецтва. Вона важить 1 кг 149 г, має діаметр 30 см та складається з трьох ярусів, кожен із яких несе символічне навантаження [39]. Верхній і нижній яруси зображують сцени за участю людей і тварин, тоді як середній присвячено рослинним мотивам (рис. 1.23).



Рис. 1.23. Скіфська Пектораль та фрагмент візерунка, IV ст. до н.е. Скарбниця Національного музею історії України, м. Київ [40, 41]

У середньому ярусі особливо привертає увагу композиція у вигляді “дерева життя”, що поєднує стилізовані квіти та декоративне листя. Домінуючим елементом є листки аканта, що виходять із однієї точки. Вони виконані в асиметричному стилі, з різницею в розмірах і формі, що надає композиції динаміки й об’єму. Квіткові елементи доповнені птахами, які кріпилися до основи за допомогою штифтів.

Пектораль демонструє високу майстерність ювеліра, що поєднує технічну досконалість із художньою виразністю. Використання золота з його пластичними властивостями дозволило передати найдрібніші деталі композиції, які вражають реалістичністю та гармонією форм. Золотий блиск прикраси символізує сонячне сяйво, що посилює її сакральний зміст.

Цей витвір мистецтва, ймовірно створений грецьким майстром, відображає скіфські уявлення та культурні особливості. Пектораль є важливим джерелом вивчення епохи скіфів і продовжує надихати сучасних митців, зокрема у сфері фітодизайну та ювелірного мистецтва (рис. 1.23).



Рис. 1.24. Фрагмент рослинного орнаменту скіфської Пекторалі [42]

У композиції Пекторалі кожен елемент продуманий до найдрібніших деталей, що дозволяє дослідникам і митцям вбачати в ній джерело естетичних і символічних ідей. Середній ярус, який присвячений рослинним мотивам, викликає особливий інтерес завдяки своїй багатошаровій структурі. “Дерево життя” з акантовими листками є ключовим символом циклічності природи та єдності живого світу, а квіткові орнаменти додають композиції вишуканості й гармонійності. Цікаво, що стилізовані квіти та листки на Пекторалі можна співвіднести із загальною традицією фітодизайну, яка розвивалася в різних культурах того періоду. Мотив аканта, наприклад, поширений у мистецтві Стародавньої Греції, але в інтерпретації скіфів він отримує нові смисли, поєднуючи локальні й запозичені елементи. У поєднанні з птахами, які символізують духовність і зв'язок із небесним світом, квіткові композиції створюють образ цілісного космосу.

Окрім художньої цінності, Пектораль демонструє значний технічний прогрес ювелірних майстрів своєї доби. Техніки гравірування, карбування, скані й зерні, що були використані для її виготовлення, дозволяють оцінити рівень професійної майстерності ремісників. Особливо важливим є те, що ювелір, працюючи із

золотом, досяг високого рівня деталізації, передаючи природну текстуру рослин, об'єми квітів та фактури оперення птахів.

З огляду на всі ці аспекти, Пектораль не лише є пам'яткою скіфської культури, але й слугує ключем до розуміння культурного обміну між різними цивілізаціями. Її художній стиль, який поєднує елементи елліністичного впливу та скіфської символіки, стає основою для інтерпретації соціальних, релігійних і культурних процесів, що формували духовний світ скіфів. Таким чином, пектораль має важливе значення як для історії ювелірного мистецтва, так і для дослідження еволюції фітодизайну, залишаючись невичерпним джерелом натхнення для сучасних майстрів та науковців.

Висновки до розділу 1.

1. Фітодизайн, як форма художнього вираження, має глибоке коріння, що сягає прадавніх часів. Композиції, створені з рослин і квітів, зокрема вінки, були важливими елементами культурних традицій, що свідчить про зародження фітодизайну в період становлення цивілізації. У Стародавній Україні квіти наділяли сакральним значенням як символи природної гармонії.

2. Флористичні елементи слугували важливим напрямком дизайну ювелірних виробів стародавніх цивілізацій та сприяли розвитку ювелірного мистецтва, оскільки втілення їхніх зображень у металі вимагало певної майстерності та техніки виконання.

3. Рослини в українських традиціях виконували не лише декоративну, а й символічну та оберегову роль. Їхнє використання у святкових та обрядових діях зберігає багатий культурний спадок і підкреслює зв'язок українців із природою та їхніми прадавніми віруваннями

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Об'єкти дослідження

Для виконання досліджень щодо виявлення фітодизайнологічних аспектів ювелірних виробів нами було обрано 12 об'єктів дослідження (авторські ювелірні прикраси), а саме: кольє колекції «Зимовий сад», сережки та кольє колекції «Пробуджені весною», сережки колекції «Блакитні квіти», кольє колекції «Ярило», каблучка колекції «Осінній калейдоскоп», сережки колекції «Вишиванки», сережки колекції «Пектораль», каблучки колекції «Краса», сережки колекції «Маки», сережки колекції «Краплі роси», сережки колекції «Пектораль», брошка колекції «Квітуха Україна».

Для систематизації та аналізу ювелірних виробів у флористичному стилі, які обрано як об'єкти дослідження, було розроблено наступні критерії класифікації, які охоплюють ключові аспекти дизайну, технології, естетики та символіки:

1. Матеріали:

Тип основного матеріалу: золото, срібло, платина, дорогоцінні або напівдорогоцінні камені, емаль, органічні матеріали (перли, коралі тощо);

Проба металу: визначення якості та пластичних властивостей матеріалу;

Допоміжні матеріали: використання інших металів, синтетичних або природних елементів.

2. Техніка створення:

Гравірування;

Карбування;

Зернь, скань, паяння;

Інкрустація дорогоцінними каменями або емаллю;

Лиття та мініатюрна скульптура.

3. Колористика:

Домінантні кольори (золото, срібло, емальовані відтінки);

Поєднання кольорів: контрастне, гармонійне або монохромне;

Символіка кольорів (червоний – любов, зелений – родючість, синій – духовність тощо).

4. Форма та стилістика:

Форма: природні (квіткові, листкові) або геометризовані мотиви;

Стилістичні напрямки: реалізм, стилізація, абстракція;

Баланс між деталізацією та спрощенням форм.

5. Символізм:

Рослини як символи: ідентифікація квітів (маки, волошки, барвінок, акант тощо) і їх значення в українській культурі;

Релігійна чи етнокультурна символіка: зв'язок із віруваннями, обрядовими традиціями чи міфологією.

6. Закони побудови композиції:

Центр композиції та його акценти;

Симетрія або асиметрія композиції;

Ритміка повторення мотивів;

Просторова організація (об'єм, динаміка, лінії).

7. Розмір та пропорції:

Величина прикраси: мініатюрні, середнього розміру, масивні вироби;

Пропорційність елементів у композиції.

8. Кут огляду

Фронтальний вигляд: як прикраса виглядає з головного ракурсу;

Додаткові ракурси: аналіз бокового та зворотного вигляду.

9. Рослини та їх символізм у віросповіданнях українців:

Аналіз квіткових та рослинних мотивів, притаманних українській традиційній культурі (виноград, верба, калина);

Символічне значення рослин у звичаях, обрядах та віруваннях. Ці критерії сприятимуть детальному аналізу та класифікації ювелірних прикрас у

флористичному стилі, підкреслюючи їхній художній, культурний та символічний контекст.

2.2. Значення флористичних мотивів у ювелірних прикрасах найвідомішого українського ювеліра Йосипа Маршака

Наприкінці ІХ початку ХХ ст. стилістику ювелірних виробів, у тому числі арт деко, модерн та арт нуво, ювеліри наповнювали елементами фітодизайну.

Найяскравішим представником українського ювелірного мистецтва того часу був Йосип Абрамович Маршак, засновник власного ювелірного виробництва, а згодом й ювелірних магазинів в Києві [43]. Фітодизайн ювелірних виробів у виконанні Йосипа Маршака та його нащадків став витвором мистецтва, який прославив Україну та її майстрів на увесь світ (рис. 2.1).



Рис. 2.1. Ювелірна фабрика (а) та виробництво (б) Й. Маршака, Київ, 1891 р. [43]

Новатор інженерних та мистецьких технологій, учасник і переможець західних ювелірних виставок й знакових подій Йосип Маршак у 1900 р. здобув срібну медаль Всесвітньої ювелірної виставки у Парижі, а вже у 1905 р. отримав Гран-прі в Льєжі (Франція). Його майстерністю, як ювеліра та підприємця,

захоплювались, але, водночас й побоювались: відомий російський ювелірний дім Фаберже не витримав конкуренції з Йосипом Маршаком і був змушений закрити всі свої ювелірні майстерні та магазини й переїхати з Києва до Одеси.

Ювелірні прикраси у стилі модерн та арт-деко були одним з основних та найулюбленіших напрямків його роботи: саме створення ювелірних прикрас у флористичному стилі, з використанням складних технік, стали його візитівкою. Прикраси Йосипа Маршака й нині вражають складністю робіт з металом – до прикладу, з платиною, яка, на відміну від золота, є металом, температура плавлення якого становить 1768°C . В Україні було тільки декілька підприємств з обладнанням для лиття з неї, й одне з них – Йосипа Маршака. Окрім цього, використання спеціалізованих технік філігрань й гравіювання надавало реалістичності та неповторної краси його виробам (рис. 2.2).



а



б

Рис. 2.2. Флористичні мотиви в ювелірних виробах «Водяна квітка» (а), «Дерево з квітами» (б), автор: Й. Маршак, стиль арт деко [44]

Йосип Маршак був одним з перших ювелірів, хто почав використовувати техніку інкрустації діамантів в інші каміння (рис. 2.2, а): у кожен виносковий камінь (шар, рубін) інкрустовано каст (оправу) з маленьким діамантом. Визначною ознакою ювелірних виробів Йосипа Маршака було використання найбільш складних технік сортування та кріплення дорогоцінного каміння: відсутність

приладів було компенсовано індивідуальним підбором технологічних рішень для кожного окремого виробу вручну.

У своїх ювелірних роботах Йосип Маршак уперше запровадив інноваційне рішення: використання не дорогоцінних, але поширених й притаманних саме природі України каменів органічного походження – бурштину та коралів. В його прикрасах ці камені здобули визнання в світі та перетворились на вироби люксового сегмента ювелірного мистецтва. У своїх роботах Йосип Маршак поєднував природні бурштин й перламутр із дорогоцінним камінням, використовував складну техніку (метод Паве) для закріплення елементів. Дизайнерські рішення кожного ювелірного виробу базувалися на поєднанні колористики, розмірного ряду і текстури матеріалів. Слід зазначити, що потенціал кольору надає унікальну інформацію про форму ювелірного виробу, а теплий колір золота й холодний срібла та платини є одними з ключових характеристик, які враховували ювеліри з метою створення ексклюзивного дизайну прикрас люксового сегменту (рис. 2.3).



Рис. 2.3. Флористичні мотиви та використання каміння органічного походження в ювелірних виробах «Райське яблуко» (а), «Квітка з жабою» (б): автор Й. Маршак, стиль арт-деко [44]

Йосип Маршак, видатний український ювелір, залишив глибокий слід у світовій історії ювелірного мистецтва. Після його смерті в 1918 році спадок Маршака продовжив розвиватися за межами України – у Парижі, де сини митця

дали нове життя ювелірному дому. Ювеліри, натхненні настановами Йосипа Абрамовича, зберегли унікальний підхід до створення прикрас. Вони дотримувалися концепції, згідно з якою кожний виріб був результатом гармонійного поєднання: індивідуальної ідеї та дизайну – форма прикраси визначалася природними особливостями каменів; нетрадиційних матеріалів – акцент робився не тільки на діамантах, а й на каменях незвичної форми, кольору чи текстури; колористики – колір використовувався як ключовий елемент для підкреслення форми та характеру прикраси.

Колір і форма стали основними засобами виразності ювелірних виробів Й. Маршака. Їх взаємодія враховувала прозорість, текстуру та мерехтіння матеріалів, створюючи естетичний баланс і емоційний вплив на глядача. Відсоткове співвідношення кольорів у виробі було ретельно прораховане, що допомагало досягти гармонії та акцентувати увагу на ключових деталях. Колір не лише прикрашав, але й передавав певні символічні значення, пов'язані з традиціями та історією, а прозорість, текстура та гра світла дозволяли створювати унікальні візуальні образи. Ювелірні прикраси Й. Маршака були більше, ніж витворами мистецтва – вони передавали естетичний і культурний досвід, пов'язуючи історію та традиції різних народів. Форма і колір ставали засобами, через які світ відчувався і переосмислювався.

Таким чином, спадок Йосипа Маршака живе й сьогодні, втілюючи ідею, що ювелірний виріб – це не просто прикраса, а засіб комунікації між історією, культурою та людиною.

2.3. Флористика у ювелірному мистецтві: символіка та еволюція

Флористичні мотиви в ювелірному мистецтві залишаються актуальними протягом століть, адже вони символізують не лише природну красу, а й соціальний статус, духовність та емоції. З давніх часів прикраси у вигляді квітів асоціювалися з владою та аристократією, особливо серед королівських родин.

Геральдична лілія, як символ королівської влади та вищого суспільного статусу, найбільш відома у формі флер-де-ліс (фр. fleur de lys, «квітка лілії»). У період французької монархії вона стала важливим геральдичним елементом. Ця квітка уособлювала: Святу Трійцю та духовність; Чоловічу силу та військову доблесть; Королівську владу та величність [45]. Прикраси з мотивом лілії надихали відомі ювелірні доми на створення шедеврів. Наприклад, у 1937 році ювелірний дім Garrard & Co. створив корону для коронації короля Георга VI, батька королеви Єлизавети II. Її прикрасили геральдичні лілії, оздоблені 2868 діамантами, 273 перлинами, сапфірами, смарагдами та рубінами [46]. Цей символ став втіленням розкоші, впевненості та вічного стилю, а сучасні ювелірні прикраси з ліліями є ідеальним акцентом для святкових і вечірніх образів (рис. 2.4).



Рис. 2.4. Коронація Єлизавети II [47]

В сучасному світі квітка лілії символізує розкіш та впевненість. Так, згідно з ювелірним етикетом, прикраси з коштовним камінням у формі лілії це вечірній та святковий образ (рис. 2.5).



Рис. 2.5. Серезки з діамантами та турмалінами у формі квітки лілії, дизайнерський дім Name Jewerelly [48]

Троянда в ювелірних виробках завжди асоціювалася з любов'ю, витонченістю і жіночою тендітністю. Її часто обирали для прикрас, що дарували жінкам як символ глибокої поваги та прихильності.

Одним із найбільш відомих виробів у формі троянди є брошка-заколка «Бернадот» (Bernadotte Diamond Rose) XIX століття. Виготовлена з численних діамантів, ця прикраса належала Жозефіні, коханій Наполеона [48].



Рис. 2.6. Брошка Жозефіни з діамантами у формі квітки троянди [49]

Вона замовила модернізацію броші, щоб її можна було використовувати і як застібку для волосся. Цей виріб супроводжував Жозефіну на святкових заходах і став справжньою легендою, переданою з покоління в покоління [50]. Сьогодні ця прикраса перебуває в колекції шведської королівської родини, і її часто одягає принцеса Мадлен на урочисті події (рис. 2.7).



Рис.2.7. Принцеса Швеції Мадлен з брошкою «Троянда» у волоссі [49]

Як зазначає Стелла Воландес у книзі «Jewels That Made History: 100 Stones, Myths and Legends», саме завдяки знаковим особистостям флористичні ювелірні шедеври стали не лише символами краси, а й історичними артефактами. Вони передаються з покоління в покоління, зберігаючи легенди минулих епох [50].

Флористичні мотиви залишаються популярними й у сучасному ювелірному мистецтві. Їхня символіка та естетична привабливість роблять такі прикраси позачасовими, адже вони відображають не лише природну красу, а й культурну та історичну спадщину.

Ювелірний дім Christian Dior: втілення елегантності та природного натхнення

Ювелірні прикраси від Christian Dior – це не лише доповнення до образу, а й самостійні шедеври, що поєднують природну гармонію з вишуканістю. Модний дім, заснований у 1947 році, став втіленням нової епохи моди, де прикраси відігравали не менш важливу роль, ніж одяг [51].

Вже у 1948 році Крістіан Діор відкрив ювелірний напрямок свого модного дому під назвою Dior Costume Jewellery. На думку дизайнера, прикраси є важливим завершальним штрихом будь-якого образу. Його бачення відображало тонке поєднання моди, природи та кольору, які стали основою всіх колекцій. Крістіан Діор співпрацював із провідними дизайнерами того часу, серед яких були Мітчелл Маєр, Генрі Шрейнер та Луї Крамер. Особливу увагу він приділяв розробці нових матеріалів, зокрема створенню райдужного гірського кришталю разом із компанією Swarovski [52].

Діор черпав натхнення з навколишньої природи, особливо з квітів, які обожнювала його мати. Сільські пейзажі Франції стали основою багатьох ювелірних колекцій, де домінували квіткові мотиви: польові квіти, троянди, лілії. Однією з найвідоміших колекцій стала Rose Dior Bagatelle, у якій майстри відтворили об'ємні троянди із золота та діамантів. Техніка закріпки паве дозволила зробити метал майже невидимим, акцентуючи увагу на природній красі квітів. Ці

прикраси стали втіленням елегантності, тонкої майстерності та любові до деталей (рис. 2.8).



Рис. 2.8. Колекція троянди з діамантами Крістіан Діор [53]

У своїй книзі «The Little Dictionary of Fashion» Крістіан Діор наголошував, що головне для жінки – це стиль та смак. Він створював прикраси для елегантних і впевнених у собі жінок, які бажають підкреслити свою індивідуальність [54].

Ювелірні прикраси від Christian Dior досі залишаються символом розкоші та стилю. Вони прикрашають відомі аукціони Christie's і Sotheby's, поповнюють приватні колекції й надихають нове покоління дизайнерів. У 2021 році головний ювелірний дизайнер дому Dior, Віктуар де Кастеллан, створила колекцію з 54 прикрас, присвячену квітам, які любив Крістіан Діор. Ця колекція є достойною шаною його пам'яті та втіленням вічного натхнення природою (рис. 2.9).



Рис. 2.9. Кольє з колекції «DiorRose», золото, діаманти, турмаліни, цаворіти [55]

Модний дім Christian Dior продовжує вражати світ своїми ювелірними шедеврами, що баланують між класикою та сучасністю, підтверджуючи слова засновника про важливість гармонії кольору, форми та стилю.

Ювелірний дім Van Cleef & Arpels: витонченість, інновації та вічна гармонія природи. Ювелірний дім Van Cleef & Arpels – символ елегантності та майстерності, який став основоположником стилю арт-деко. Заснований у 1906 році в Парижі, бренд завжди вирізнявся своїм унікальним підходом до дизайну, інноваційними техніками та неперевершеною якістю матеріалів.

У 1933 році Van Cleef & Arpels запатентував революційну техніку невидимої закріпки (Mystery Set), яка дозволяє каменям створювати безшовну поверхню, не демонструючи оправу. Ця техніка використовується переважно для рубінів і сапфірів, які кріпляться впритул одне до одного, утворюючи ідеально рівні ряди. Така технологія стала справжнім проривом у ювелірному мистецтві та підкреслила прагнення бренду до інновацій і витонченості (рис. 2.10).



Рис. 2.10. Приклад містичної (невидимої) закріпки у прикрасах компанії Van Cleef & Arpels [56]

У 1968 році чотирилиста конюшина, знайдена Жаком Арпельсом, стала натхненням для створення культової колекції Alhambra. Цей символ удачі та гармонії став невід'ємною частиною естетики Van Cleef & Arpels. Прикраси з

конюшиною, інкрустовані перламутром, діамантами чи різнокольоровими самоцвітами, представлені в намистах, браслетах, сережках і каблучках (рис. 2.11).



Рис. 2.11. Ювелірні прикраси у формі конюшини Ювелірний дім Van Cleef & Arpels [57]

Природа завжди була джерелом натхнення для ювелірів Van Cleef & Arpels. Колекція Frivole – це поетичне втілення краси та життєвої сили природи. Основу складають квіткові мотиви, виконані у білому, рожевому та жовтому золоті 750-ої проби, інкрустовані діамантами та рожевими сапфірами (рис. 2.12).



Рис. 2.12. Флористична колекція Frivole Ювелірного дома Van Cleef & Arpels [58]

Кожна прикраса демонструє бездоганну ручну роботу: техніка дзеркального полірування забезпечує яскравий блиск дорогоцінного металу, створюючи ефект світлових відображень, ажурне оздоблення дозволяє світлу проникати крізь камені, посилюючи їхній природний блиск і сяння. Кожна пелюстка прикраси із колекції полірується вручну, що гарантує унікальність і високу якість виробів.

Для створення прикрас Van Cleef & Arpels використовує сплави золота 750-ої проби, що включають домішки срібла, міді та інших лігатур. Такий підхід забезпечує баланс між міцністю матеріалу та його пластичністю, що дозволяє майстрам бренду досягати неймовірної витонченості форм [58].

Van Cleef & Arpels продовжує вражати світ своїми інноваціями, витонченими дизайнами та відданістю традиціям, підтверджуючи статус одного з найвідоміших і найшанованіших ювелірних домів у світі.

Ювелірний дім JAR: унікальність, таємниці та мистецтво фітодизайну

Ювелірний дім JAR (Joel Arthur Rosenthal) є яскравим прикладом того, як сучасний дизайнер може відроджувати традиції флористики в ювелірному мистецтві, додаючи інноваційні підходи. Заснований більше чотирьох десятиліть тому в Парижі, бренд залишається оповитим загадковістю [59].

Його засновник, Джоел Артур Розенталь, працює в скромному салоні на Вандомській площі, де приймає тільки обраних клієнтів, зокрема світових зірок, таких як Елізабет Тейлор і Барбара Волтерс. Роботи JAR вирізняються витонченими рослинними мотивами. Дизайнер черпає натхнення у природі, відтворюючи квіти, листки та інші органічні форми з неймовірною реалістичністю (рис. 2.13). Його роботи часто порівнюють із мистецтвом Фаберже, адже вони поєднують технічну складність і естетичну довершеність.

Стиль JAR характеризується впливом ар-нуво, але з сучасним підходом. Джоел Розенталь експериментує зі спіралями, сферами та геометричними формами, створюючи прикраси, які здаються одночасно класичними й авангардними. Однією з головних особливостей прикрас JAR є унікальне використання техніки паве. Камені розміщуються настільки близько один до

одного, що оправа стає практично непомітною, утворюючи поверхню, схожу на дорогоцінну бруківку.



Рис. 2.13. Брошка: автор Д. Розенталь, турмаліни, діамант, 1982 р., продана на аукціоні Крісті у 2012 р. [59]

Завдяки плавним переходам відтінків та відблискам на металі, прикраси набувають глибини та об'єму (рис. 2.14).



Рис. 2.14. JAR. Брошка «Рубінова квітка», Аукціон Christie's [60]

Розенталь часто використовує титан із чорним родіюванням, що створює контраст із яскравими дорогоцінними каменями. Такий підхід дозволяє максимально підкреслити кольорову палітру прикрас, які здаються живими та мерехтливими. Ювелірний дім JAR є унікальним не тільки завдяки своїм технічним інноваціям, а й через своє художнє визнання. У 2013 році Метрополітен-музей у Нью-Йорку організував персональну виставку робіт Джоела Розенталя – вперше за

історію музею для сучасного ювеліра. Це стало безпрецедентною подією, що закріпила репутацію JAR як творця справжнього мистецтва.

Прикраси JAR – це більше, ніж просто коштовності. Вони втілюють гармонію природи, сміливі експерименти з формою та кольором, а також унікальний стиль, який став іконою сучасного ювелірного мистецтва. Джоел Розенталь показує, що ювелірні вироби можуть бути одночасно особистими, інноваційними та мистецькими.

Ювелірний бренд Pasquale Bruni: гармонія природи та жіночності

Pasquale Bruni, заснований у 1976 році, є одним із найвідоміших італійських ювелірних брендів, що прославився своєю унікальною інтерпретацією флористики та модерну. Родоначальник бренду, Паскуале Бруні, почав навчатися ювелірній справі ще у 13 років, і цей досвід дозволив йому відкрити власну компанію. Першою великою ініціативою Паскуале стала фірма Gioielmoda, заснована разом із п'ятьма майстрами. Вона більше трьох десятиліть формувала стиль модних прикрас (Fashion jewellery), використовуючи мотиви місяця, сонця та зірок. Проте справжнім натхненням для дизайнера стала флористика, що згодом перетворилася на головну тему бренду (рис. 2.15).



Рис. 2.15. Флористичний сет з діамантами ювелірного дома Паскуалі Бруні [61]

Pasquale Bruni запатентував фірмову огранку каміння у формі п'ятипелюсткової квітки, яка стала символом бренду і відображає його пристрасть

до природи. Близько 70% усіх колекцій бренду створені на основі квіткових мотивів (рис. 2.16).



Рис. 2.16. Серезки Ювелірного дома Pasquale Bruni, рожеве золото 750 проби, діаманти, лазурит та агат [62]

У 1997 році до бренду приєдналися діти Паскуале – Даніель і Еудженія. Остання, захоплена батьківською справою ще з дитинства, у 2001 році очолила креативний напрям компанії. Еудженія втілює в прикрасах ідеї жіночності, свободи та романтики, надаючи кожному виробу унікального характеру (рис. 2.17).



Рис. 2.17. Флористична колекція Еуджинії Бруні з кольоровими сапфірами та діамантами [63]

Pasquale Bruni дотримується найвищих стандартів у виборі матеріалів: дорогоцінні та напівкоштовні камені ретельно відібрані за кольором, блиском і

чистотою, а використання паладію у сплавах гарантує безпеку для людей із чутливою шкірою.

Огранювання каміння проводиться в італійській Валенці, індійському Джайпурі, а також у країнах походження дорогоцінних мінералів – Шрі-Ланці, Бірмі та Колумбії. Тільки найкрасивіші і високоякісні камені проходять відбір, щоб прикрасити вироби бренду.

Кожна прикраса Pasquale Bruni – це не лише ювелірний виріб, а витвір мистецтва, який відображає гармонію природи, жіночність і вишукану елегантність. Бренд продовжує традиції, закладені його засновником, і дарує своїм клієнтам неповторні прикраси, які втілюють мрії та романтику.

Ювелірний дім Шанель (Chanel)

Коко Шанель – одна з найвпливовіших фігур у світі моди ХХ століття. Її внесок в ювелірне мистецтво став революційним завдяки новаторському баченню ролі прикрас. У період соціальних змін і дефіциту матеріалів після Першої світової війни вона переосмислила концепцію розкоші, інтегруючи доступні матеріали у високий дизайн. Після Першої світової війни дефіцит золота та дорогоцінного каміння спонукав Шанель до переосмислення функції ювелірних виробів. Вона акцентувала увагу на біжутерії як стильному аксесуарі, здатному підкреслити елегантність, навіть у періоди економічних труднощів. Використовуючи скло, сталь та інші недорогі матеріали, Шанель створила базу для нових підходів до моди.

У 1932 році Шанель представила свою першу колекцію високого ювелірного мистецтва *Vijoux de Diamants*. Унікальним було не лише використання діамантів та дорогоцінних металів, але й сама концепція – прикраси як аксесуари [64]. Ця ідея, втілена в дизайні кільце у формі хустки або незамкнутого кола, стала новаторською для свого часу (рис. 2.18).



Рис. 2.18. Прикраси «Зірка з діамантами», колекція Vijoux de Diamants, 1932 р., Шанель [64]

Захоплення Шанель природою відіграло важливу роль у її творчості. З дитинства, проведеного серед пшеничних полів, вона перейняла любов до мотиву колосся. Цей елемент відображався не лише в інтер'єрі її оселі, а й у ювелірних колекціях.

У 2016 році ювелірний дім Chanel представив колекцію, присвячену пшениці. Вироби символізували етапи дозрівання зерна: від паростків (перидоти та аквамарини) до зрілості (жовте золото, білі й жовті діаманти). Колекція «Moisson d'Or» стала втіленням символізму врожаю, кульмінацією якого була брошка у формі снопа з діамантів, прикрашеного сапфіром вагою 16,8 карата (рис. 2.19).



Рис. 2.19. Колекція «Les Blés de Chanel» Париж, 2016 р. [65]

Коко Шанель стала новатором у світі ювелірного мистецтва, поєднуючи доступні матеріали з високим дизайном. Її підхід до прикрас як аксесуарів трансформував роль ювелірних виробів у моді. Використання природних мотивів та інноваційних форматів презентації створили основу для сучасного ювелірного дизайну. Спадщина Шанель залишається джерелом натхнення для митців і дизайнерів у всьому світі [65].

Ювелірний дім Картье (Cartier).

Ювелірний дім Cartier – символ розкоші та високої майстерності, що займає одне з провідних місць у світовій ювелірній індустрії. Заснований у середині XIX століття Луї-Франсуа Картье, бренд став синонімом інноваційного дизайну та технічної досконалості. Луї-Франсуа Картье народився у сім'ї бідного буржуа в Парижі та здобув перші професійні навички у ювелірній майстерні Пікара Адольфа. У 1847 році він відкрив власну справу, а в 1853 році придбав майстерню поблизу Паризької фондової біржі. Справжній прорив для Cartier настав у 1920-х роках, коли дім почав активно працювати з кольоровим камінням. Пошук натхнення в єгипетських, індійських і китайських флористичних мотивах сприяв створенню нових стилів. Зокрема, стиль тутті-фрутті став візитівкою бренду у 1930-х роках (рис. 2.20).



Рис. 2.20. Брошки в стилі арт-деко, колекції Тутті фрутті. Картье 1930 р. [66]

Одним із прикладів майстерності Cartier є брошка у вигляді мініатюрного апельсинового дерева. Цей витвір мистецтва висотою лише 3,3 см виготовлено з гірського кришталю, рубінів, цитрину, онікса і діамантів, що демонструє технічну майстерність дизайнера Шарля Жако. Інновації в огранюванні каменів, використанні кольору та створенні тривимірних композицій забезпечили унікальний естетичний стиль бренду. Одним із ключових досягнень є впровадження техніки комбінування дорогоцінних матеріалів для створення складних декоративних елементів.

За результатами аналізу ювелірних колекцій відомих брендів встановлено, що частка флористичного дизайну ювелірних виробів коливається у межах від 20 % (Шанель) до 80 % (Паскуале Бруні) (рис. 2.21).

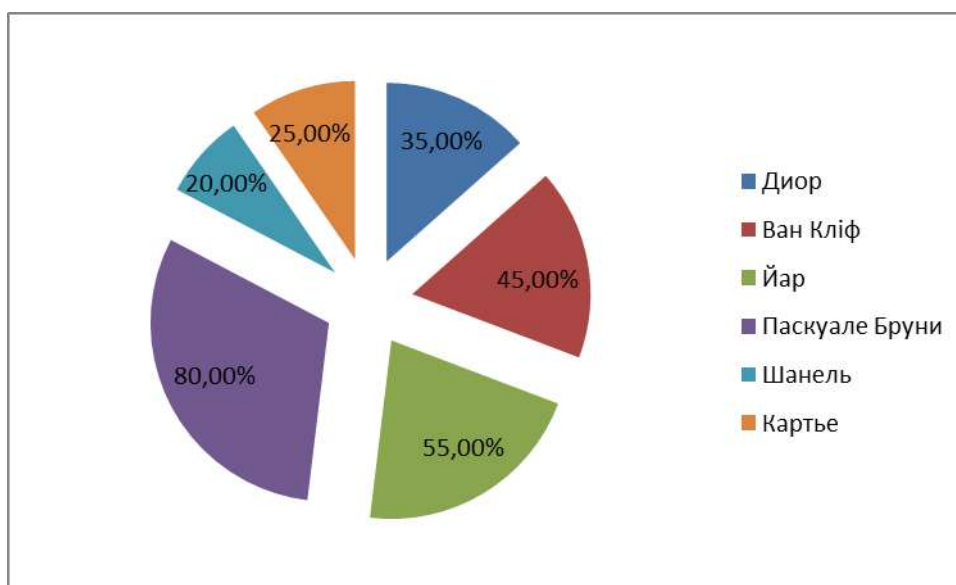


Рис. 2.21. Частка флористичного дизайну в ювелірних колекціях ювелірних брендів (за результатами досліджень автора)

Сьогодні ювеліри продовжують експериментувати з матеріалами і технікою, створюючи справжні флористичні шедеври: ювелірні троянди, півонії, тюльпани, незабудки. Ювелірні прикраси у флористичному стилі користуються популярністю в Моніки Беллуччі, Періс Хілтон, Наталі Портман, Сара Джесіка-Паркер та Меріл Стріп (рис. 2.22).



Рис. 2.22. Моніка Белучі в прикрасах Cartier у флористичному стилі [67]

Значний розвиток ювелірного мистецтва, поєднання традицій із новаторством продовжує надихати сучасних дизайнерів і формувати флористичні тренди у світовій ювелірній індустрії.

Висновки до розділу 2.

1. Розробка критеріїв класифікації ювелірних прикрас у флористичному стилі дозволяє коректно їх аналізувати, підкреслюючи культурний, художній та символічний зміст та значення таких виробів.

2. Аналіз ювелірних прикрас у флористичному стилі Йосипа Маршака дозволив встановити, що важливими критеріями класифікації є форма та колір, а майстерно побудовані пропорції співвідношення форми та кольорів композиції дозволяє створити неповторні ювелірні вироби.

3. Флористична тематика ювелірних прикрас є популярною у світових виробників ексклюзивних прикрас. Розробка та відтворення нових технік виробництва ювелірних виробів дозволяє найбільш повно відтворити структуру рослин, а критерій символізму видів рослин трансформується у візитівку ювелірного бренду (Ювелірний дім Ван Кліф).

РОЗДІЛ 3

ФІТОДИЗАЙН У СУЧАСНИХ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБАХ

3.1. Вираження фітодизайну через традиційні та сучасні техніки ювелірного виробництва

Сьогодні – час розширення горизонтів у багатьох сферах людської діяльності, а тому ювелірні традиційні технології доповнюються новими прийомами та техніками.

Для індивідуальних замовлень ювелірні вироби створюють вручну художники-дизайнери (рис. 3.1).



Рис. 3.1. Фото роботи художника по ювелірним виробам [69]

Нині цю техніку модернізовано можливостями створення прототипів ювелірних виробів у графічних редакторах (рис. 3.2).



Рис. 3.2. Комп'ютерна стилізація ювелірного виробу [69]

3D дизайн

Наступний етап створення прикраси – візуальна комп'ютерна графіка будівництва моделі (3D дизайн). Найчастіше використовують такі програми як Rhino, Matrix, ZBrush, Blender, 3D Max. Завдання 3D дизайнера – втілити рисунок художника в цифрову графіку, що дозволяє точно відобразити прикрасу в об'ємі та після узгодження всіх технічних деталей – виростити цю модель у воску чи пластику – та повністю нівелює людський фактор помилки. Після завершення цього етапу модель відливається у дорогоцінному металі (рис. 3.3).

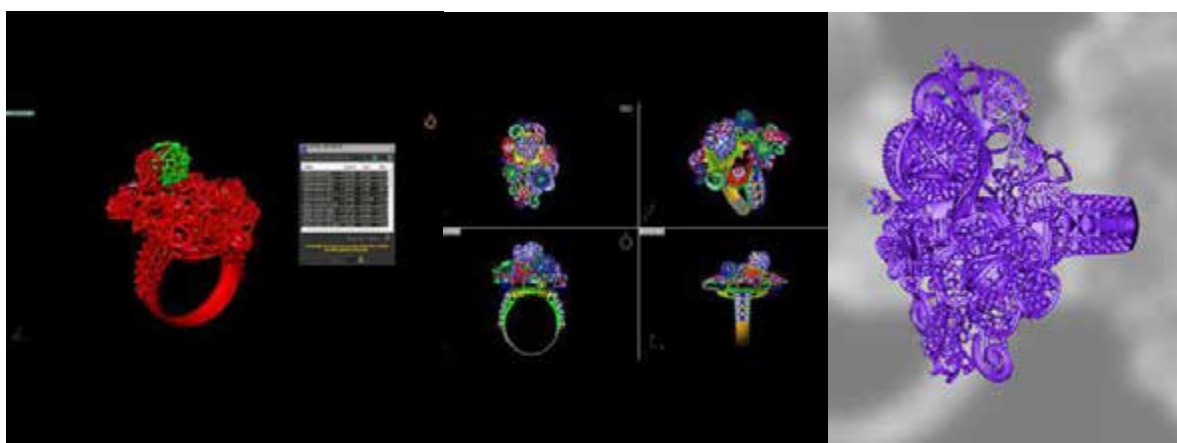


Рис. 3.3. 3D моделювання каблучки у флористичному стилі, програма 3D Max (фото автора)

Сучасна технологія 3D моделювання дозволяє показати візуалізацію прикраси клієнту, що значно прискорює етап узгодження деталей та дозволяє споживачу і виробнику уявляти та коректувати прикрасу. Візуалізація 3D моделі – рендер (рис. 3.4).



Рис. 3.4. Рендери в програмі 3 D MAX (фото автора)

Отже, нами встановлено, що 3D моделювання ювелірних виробів має цілий ряд переваг: точні лінії, геометричні форми, 100% ідентичність готового виробу з прототипом 3D моделі; можливість спрогнозувати кінцеву вагу виробу на етапі створення макета в програмі; дозволяє економити кошти і час та швидко створювати колекції прикрас одного дизайну.

Лазерне гравірування

Лазерні технології стали невід'ємною частиною сучасного ювелірного виробництва, забезпечуючи високу точність і ефективність на різних етапах виробничого циклу. Види лазерів розрізняють за інтенсивністю випромінювання, складом газу та його тиском, що визначає їх застосування у виробничих процесах. Пайка: лазери дозволяють виконувати надточну пайку ювелірних виробів із мінімальним ризиком пошкодження матеріалу; гравіювання - найперспективніший напрямок, який охоплює нанесення текстів, імен або зображень на металі, камені,

пластику чи склі. Висока точність лазерного гравіювання забезпечує його популярність у створенні індивідуальних та декоративних елементів (рис. 3.5).



Рис. 3.5. Техніка лазерного гравіювання букету квітів на підвісі ювелірної компанії «Онiкс» [75]

Технологія лазерного гравіювання відкрила необмежені можливості для ювелірної світової спільноти, наприклад всесвітня гемологічна організація GIA (Гемологічний Інститут Америки) [76, 77], лазером наносить номери сертифікатів на рундіст діаманта, тим самим маркірує їх особовою технікою нанесення, страхує від підробок та підтверджую справжність діаманту (рис. 3.6).

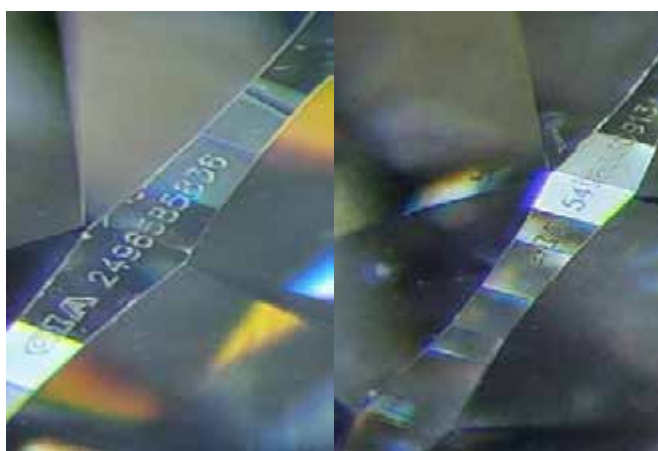


Рис. 3.6. Номер на діамантах 0,50ct Gia, мікроскоп, 54 - кратне наближення (фото автора)

Старовинну складну техніку виготовлення камеї зараз виконують лазером на камінні (агат, онікс) для масового виробництва (рис. 3.7).



Рис. 3.7. Дівчина з ліліями (срібло, агат), ювелірна компанія Онікс [78]

AR-технології (доповнена реальність)

Ще один з найсучасніших та найперспективніших інструментів просування ювелірного бізнесу в Інтернеті – це віртуальне примірювання прикрас, яке дає змогу клієнтам взаємодіяти з ювелірними виробами, приміряючи їх у доповненій реальності (рис. 3.8).



Рис. 3.8. Віртуальна примірювальна ювелірного Інтернет-магазину «3 карата» [79]

На екрані смартфона можна побачити, який вигляд прикраса матиме на пальці, зап'ясті, шиї. AR – примірювання ювелірних прикрас дає змогу полегшити процес вибору, зробити фото і поділитися ним у соціальних мережах, щоб дізнатися думки друзів і близьких

3.2. Новітні технології та матеріали в сучасних ювелірних прикрасах у флористичному стилі

На початку ХХ століття майстер модерну Рене Лалік кинув виклик традиційним уявленням про ювелірну діяльність, включивши у свою творчість скло і ріг (рис. 3.9).



Рис. 3.9. Кольє з підвісом, золото, перли, скло, емаль. Рене Лалік 1900 р. [80]

Альтернативні недорогоцінні матеріали дозволяють створювати ювелірні прикраси без рамок обмеження фантазії, а дизайнери вільні у використанні будь-яких матеріалів: каучук, шкаралупа перепелиного яйця. Традиційне ювелірне мистецтво залишається найбільш популярним, але рідкісні, неординарні, яскраві та фантазійні вироби сучасного ювелірного дизайну дають поштовх розвитку ювелірного мистецтва.

Дослідження, опубліковані в наукових журналах, підтверджують зростаючу увагу до фітодизайну в ювелірних прикрасах та актуальність використання нових, не традиційних матеріалів для втілення ідей. Так, у публікації «Sustainable Materials for Jewelry: Scenarios from a Design Perspective» (2024) зазначено на

перспективності використання таких альтернативних матеріалів, як порцеляна, кераміка, глина, склоподібна емаль і скло, які формуються, відливаються або врізаються чи наносяться на металеві вироби [81]. Також перед ювелірами широко постають необмежені можливості використання полімерів: епоксидних, поліуретанових і поліефірних смол (рис. 3.10).



Рис. 3.10. Сережки у флористичному стилі, де: 1 – сережки, PLA біо-пластик, перероблене срібло, вінтажний люцит, автор Carina Shoshtary, 2 – шкіра, сталь, автор Brooke Marks-Swanson. Галерея Noel Guyomarc'h, Канада [82]

Нині перед дизайном у ювелірній галузі стоять найцікавіші виклики: злиття культур і мов веде до появи абсолютно нових об'єктів застосування; поглиблення естетичних інтерпретацій дизайну для просунутого споживача за допомогою змішування матеріалів і калейдоскопа доступних технік. Окремим викликом стоїть зменшення виділення тепла в технологічних процесах і використання відпрацьованих матеріалів, відроджуючи їх до життя в іншому вигляді.

Один з прикладів вдалого використання екологічних матеріалів є роботи дизайнера Сільвії Фурманович, Бразилія. Дизайнер створює сережки, браслети і навіть клатчі в техніці маркетрі. Малюнок на прикрасах викладений деревом по дереву, має дуже ефектний вигляд в дуєті з дорогоцінним камінням. Птахи, квіти і метелики на її сережках і браслетах-манжетах викладені з різних відтінків дерева так майстерно, що здаються живими (рис. 3.11).



Рис. 3.11. Квітка у техніці маркетрі (дерево). Сільвія Фурманович [84]

Її останні творіння є результатом особливої техніки плетіння ювелірної прикраси з кінського волоса. Ручне плетіння надає кожному виробу текстуру, що коливається між крихкістю і міццю, створюючи тонкий і потужний баланс. Сільвія використовує пасма з гриви та поєднує їх із рослинними волокнами, щоб підвищити міцність та довговічність своїх творінь (рис. 3.12).



Рис. 3.12. Сережки: кінський волос, діаманти, рожеві сапфіри. С. Фурманович [85]

Основні принципи мистецтва поєднання матеріалів можна умовно розділити на 3 групи.

1. Компліментарність: поєднання матеріалів, які доповнюють один одного, створюючи гармонійне ціле, наприклад, поєднання металу і дорогоцінного каміння або дерева і нефриту.

2. Контраст: створення цікавого контрасту між різними матеріалами, як скло та метал, шкіра та дорогоцінне каміння.

3. Багатошаровість: використання декількох шарів матеріалів, що створюють об'єм і текстурне розмаїття. Це може бути поєднання різних видів тканин, ланцюжків і елементів декору.

Мистецтво поєднання матеріалів у прикрасах вимагає тонкого смаку, творчого підходу та вміння бачити гармонію в розмаїтті. Нетрадиційні матеріали поділяють на п'ять основних категорій:

- Натуральні матеріали мінерального, тваринного і рослинного походження в сирому вигляді: шкіра, тканини, вовна, оболонки плодів – кокос.
- Натуральні матеріали, оброблені в процесі виробництва або консервації: віскоза, мерсеризована бавовна, пальмове волокно, ювелірний білий бетон.
- Натуральні полімери: ріг, кератин (панцир черепахи, голки дикобраза, пір'я та інше).
- Синтетичні полімери: штучні матеріали синтетичного органічного походження (пластик, смоли), знаменитий фордит.
- Композитні матеріали, що складаються з двох і більше матеріалів для максимального поліпшення їхніх властивостей, наприклад скловолокно, стабілізована деревина.

Так, наприклад, на Ювелірному тижні ювелірної моди в Нью-Йорку найбільш популярною була колекція у стилі флористики та фітодизайну з переробленого ПЕТ пластику Нани Ватанабе (рис. 3.13)



Рис. 3.13. Ювелірні прикраси (квіти) у виконанні Нана Ватанабе, Нью Йорк, 2024 р. [86, 87]

Прикраси з титану. Титан має унікальне поєднання якостей, що робить його ідеальним для створення вишуканих прикрас: міцність, легкість, гіпоалергенність та стійкість до корозії, здатність набувати різних кольорів без використання барвників або покриттів. Це досягається за рахунок анодування, процесу, який змінює товщину природної оксидної плівки на поверхні металу. Таким чином, титанові прикраси можуть мати широкий спектр колірних рішень, зберігаючи при цьому свої внутрішні якості (рис. 3.14).



Рис. 3.14. Брошка Калібрі, анодований титан, кольорові сапфіри [88]

Прикраси з епоксидної смоли стали невід'ємною частиною сучасної ювелірної індустрії. Тенденції сучасності, прикраси з епоксидної смоли стали популярними завдяки своїй унікальності та варіативності. Однак, вони також несуть у собі символічну силу:

1. Прозорість і чистота: епоксидна смола, з її прозорою і блискучою текстурою, символізує чистоту і прозорість думок і почуттів. Такі прикраси допомагають носіям висловити свою автентичність і первозданність, створюючи привабливі та глибокі емоційні зв'язки з оточуючими.

2. Символи природи: багато прикрас з епоксидної смоли містять у собі елементи природи, як-от квіти, листки або морських мешканців. Вони відображають природний цикл життя і символізують перетворення, відродження і гармонію з навколишнім світом.

3. Індивідуальність та унікальність: у процесі створення прикрас з епоксидної смоли кожен екземпляр стає неповторним. Символічно, це виражає індивідуальність і унікальність кожної людини. Такі прикраси допомагають

підкреслити особистість і відображають різноманітність світу навколо нас (рис. 3.15).



Рис. 3.15. Підвіси з ювелірної смоли з сухими квітами, срібло, позолота [89]

3.3. Авторське використання сучасної техніки 3D моделювання при розробці ювелірної прикраси у стилі фітодизайн

Поштовхом до розробки цієї моделі стала творчість української всесвітньовідомої художниці ХХ ст. Марії Примаченко, яка стала символом української автентичності культури. Її роботи в стилі наївного мистецтва екпонувались у Парижі, а 2009 рік ЮНЕСКО об'явив роком Марії Примаченко.

Квіти та тварини – основні фрагменти в її картинах, тому обравши троянду в її техніці малювання, потрібно поєднати дві ідеї – красу природи і символізм квітки. Троянда – символ кохання і вірності, краси та натхнення, поваги та відданості. Така прикраса, яка поєднає в собі старовинний дизайнерський мотив, сучасні техніки виконання та фіксовані матеріали – може слугувати прекрасним варіантом подарунку для коханої жінки.

На першому етапі опрацьовано ескіз олівцем, позначено основні дизайнерські задуми: геометрична форма підвісу – прямокутна, що відповідає сучасним трендам. Поєднання срібної чи золотої основи з каучуковим намистом – екологічні рішення,

а полімерні емалі мають широку палітру відтінків. У композиції троянда в центрі композиції, вже розквітла – як кохання, яке вона символізує, акцент – бутон, символ продовження відносин та почуттів.



Рис. 3.16. Підвіс з трояндою (робота автора)

На другому етапі підвіс з трояндою змодельовано за допомогою комп'ютерної програми Rhino, допрацьовано всі технічні деталі та виміри (рис. 3.17).

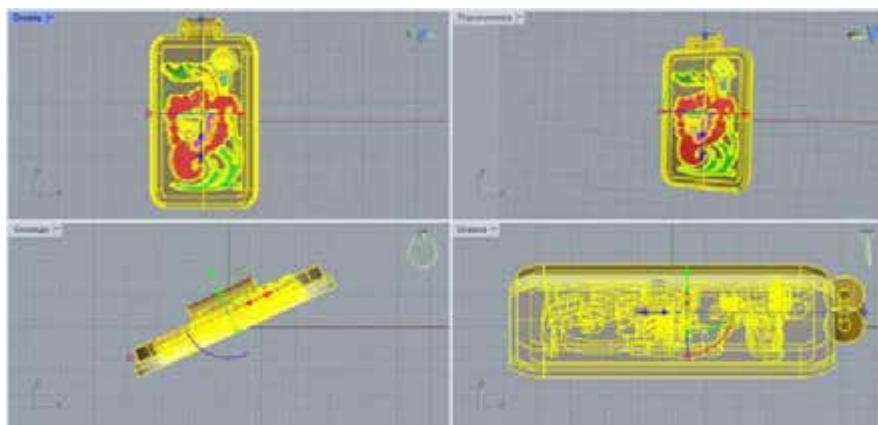


Рис. 3.17. 3D графіка підвіса (робота автора)

На третьому етапі побудовано рендер – візуалізацію майбутнього виробу у декількох ракурсах (рис. 3.18).



Рис. 3.18. Рендер, комп'ютерна програма Rhino (робота автора)

Останнім етапом буде виготовлення прикраси для замовника. Фітодизайн у ювелірних прикрасах, натхнений природою та культурними традиціями, продовжує свій розиток в інноваційних технологіях і техніках, за використання яких вироби набувають реалістичного та наближеного до природи вигляду.

Висновки до розділу 3.

1. Фітодизайн у сучасних ювелірних прикрасах об'єднує натхнення природою та інноваційні технології й матеріали, за використання яких вироби набувають реалістичного та наближеного до природи виду.

2. Прикраси з українською символікою мають не лише естетичне, але й глибоке емоційне та символічне значення. Вони підкреслюють національну ідентичність, єдність і відображають сучасний етап боротьби та відродження України.

3. Поєднання сучасних технологій 3D-моделювання із культурною спадщиною України відкриває нові горизонти у ювелірному мистецтві. Фітодизайн у ювелірних виробах є прикладом того, як традиції та сучасні техніки разом створюють унікальні шедеври, зберігаючи глибокий культурний зміст і естетичну привабливість.

РОЗДІЛ 4

ФІТОДИЗАЙН У ТРАДИЦІЯХ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ДАРУВАННЯ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

4.1. Аналіз та класифікація ювелірних виробів у флористичному стилі як предметів дарування

Ювелірні прикраси завжди були важливою складовою культури українців, особливо у контексті дарування. Прикраси у рослинному стилі є не лише модним аксесуаром, а й символом шани та любові. Вони користуються популярністю завдяки своїй витонченості, універсальності та зв'язку з традиціями. Зважаючи на двадцятирічний практичний досвід, пропонується класифікація ювелірних прикрас для дарування залежно від події, зокрема сезонних та державних свят. Це дозволяє підібрати прикрасу, яка буде доречною і гармонійною у конкретному контексті (рис. 4.1).

Найбільш поширений привід для подарунків – це свята, тож оскільки більша частина ювелірних прикрас пропонується жінкам, вирішено характеризувати жіночі прикраси. Свята умовно можна розподілити на сезонні (зимові, весняні, літні, осінні) та свята державні.

Зимові свята

Зимові свята, такі як Новий Рік, Різдво та День Закоханих – чудовий привід для дарування прикрас. Прикраси повинні бути вишуканими, але водночас мати символічний характер. Ці подарунки повинні бути тендітні та значущі одночасно: ідеальними є ювелірні вироби із золота з діамантами, оздобленні емалями та перлами у флористичному стилі.

Прикраси «Зимовий сад» натхненні засніженою природою. Вироби з перламутром, інкрустацією діамантів та гарячою емаллю відображають зимовий пейзаж. Метал імітує гілки дерев, перлини – сніг, а яскраві емалеві деталі символізують життя серед зимової природи.

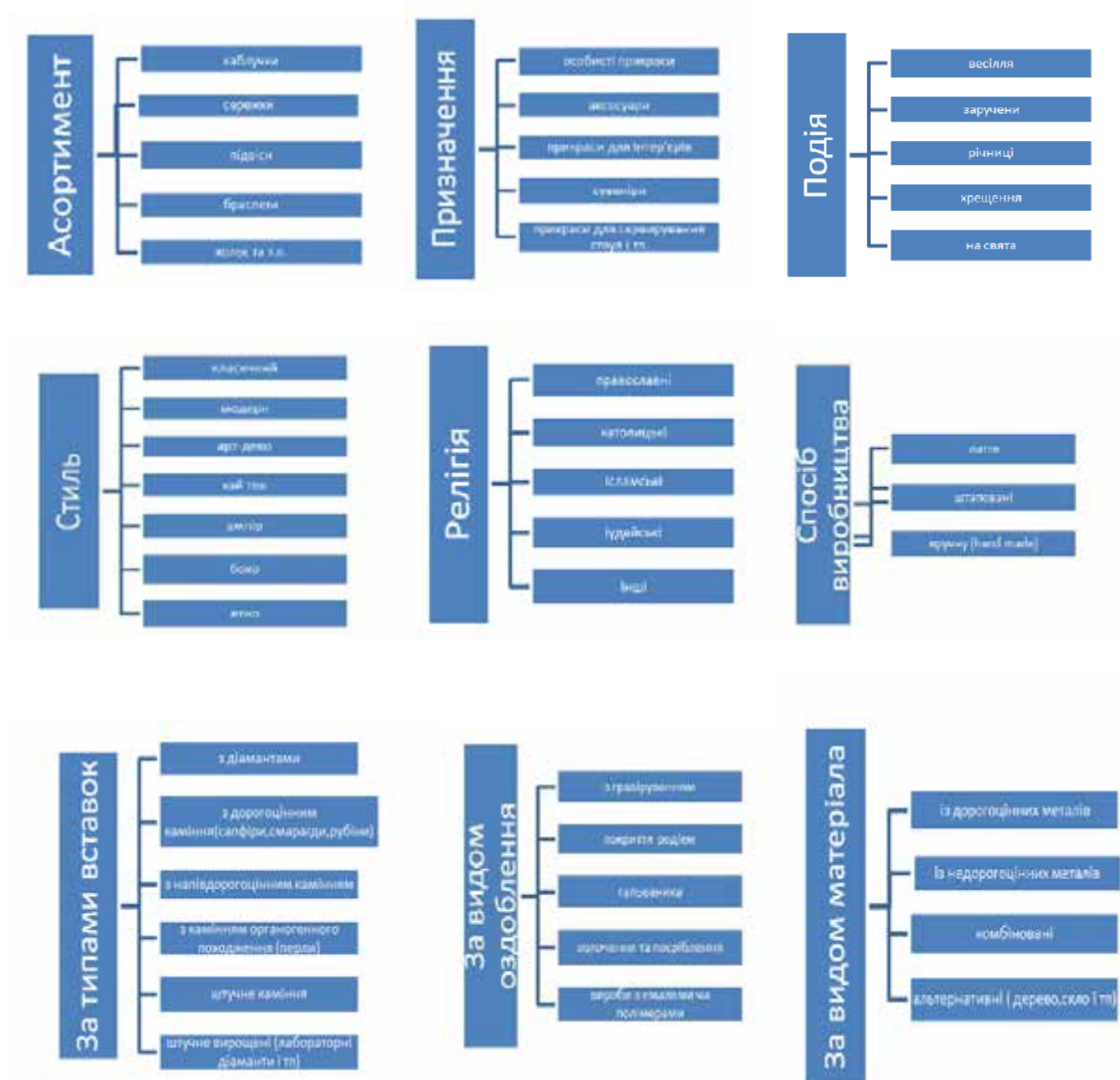


Рис. 4.1. Класифікація ювелірних прикрас (розробка автора)

Деталі прикраси «Зимовий сад» створені під натхненням природи та квітів, кожна з яких виконана із перламутру з інкрустацією діаманту всередині, тонкі, нерівні лінії металу відображають гілки дерева, а пухнастий сніг мов перлини та перламутр, застиг на деревах, створивши чудовий візерунок, лише поодинокі

листки, виконані в техніці гарячої емалі, – символізують фарби життя, яке продовжується взимку. Діамантовий блиск – як сонячні промені на снігу, підкреслюють красу композиції (рис. 4.2).



Рис. 4.2. Кольє «Зимовий сад», золото 750 проби, діаманти, перлини, емалі
(робота автора)

Стисла характеристика Кольє «Зимовий сад» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, діаманти, перлини, емалі.

Техніка створення: лиття, інкрустація, емалювання.

Колористика: поєднання золотистого, зеленого, білого та білого кольорів.

Форма та стилістика: природня, стилізовані квітки з асиметрично розташованими листками.

Символізм: зимова краса природи в очікуванні весни, символ життя та відновлення.

Композиція: акцент на центральному елементі (квітка), обрамлення з листків.

Розмір: великий, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: використання білих кольорів квітів символізують зиму та дають надію на прийдешню весну.

Весняні свята символізують пробудження природи та всіх рослин. Вироби колекції «Пробуджені весною» тендітні і яскраві, не перевантажені композиційно. Натхненням стала ніжно-зелена прозорість берилу з Володар-Волинського.

Квіткові мотиви створені з рубінів і діамантів, які символізують перші весняні квіти, великі прямокутні 20-каратні берили – землі та трави, асиметричні квіти зроблені з міксу рубінів та діамантів (рис. 4.3).



Рис. 4.3. Серезки та кільце колекції «Пробуджені весною», золото 750 проби, діаманти, рубіни, берили (робота автора)

Стисла характеристика кільце та серезок «Пробуджені весною» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, діаманти, рубіни, берили.

Техніка створення: лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання золотистого, зеленого та червоного кольорів.

Форма та стилістика: геометризовані мотиви, стилізація.

Символізм: весняне пробудження природи, символ життя.

Композиція: акцент на центральному елементі, обрамлення з пелюсток квітів.

Розмір: великий, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують прийдешню весну.

Літні свята. Це період розквіту природи, що надихає на створення прикрас із насиченими кольорами, прекрасно поєднують напівдорогоцінне прозоре каміння

та діаманти. У цій колекції використано сині топази грушоподібної форми, що нагадують блакитну герань біля водойми.

Вода характерно втілена в краплеподібні топази насиченого синього кольору. Вироби підкреслюють легкість і яскравість літніх образів (рис. 4.4).



Рис. 4.4. Серезки колекції «Блакитні квіти», біле золото 750 проби, топази, діаманти, аметисти, перідоти (робота автора)

Стисла характеристика серезок «Блакитні квіти» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: біле золото 750 проби, топази, діаманти, аметисти, перідоти.

Техніка створення: лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання блакитного, синього та вкраплень білого і зеленого кольорів.

Форма та стилістика: природні мотиви, стилізовані квіти.

Символізм: літній розквіт природи та перші краплі дощу.

Композиція: акцентна квітка з підвіскою.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують розквіт природи та перші краплі дощу.

Колекція «Ярило» натхненна символом сонця, щастя та тепла, поєднує топази у формі груші з золотими елементами. Центральна композиція відображає тепло та енергію літнього сонця, які прекрасно доповняють літні образи та сконцентрують увагу на їх власниці. Центральна композиція складається із символічних променів сонця – топазів, форма огранювання – груша та золотих вставок-трикутників у вигляді винограду (рис. 4.5).



Рис. 4.5. Кольє колекції «Ярило», жовте та біле золото 750 проби, топази, діаманти (робота автора)

Стисла характеристика кольє колекції «Ярило» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: жовте та біле золото 750 проби, топази, діаманти.

Техніка створення: лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання золотистого та білого кольорів.

Форма та стилістика: геометризовані мотиви, стилізація.

Символізм: сонце як життєдайна сила.

Композиція: симетрична композиція.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізоване сонце символізує тепло, радість та життя.

Осінні свята: згідно етикету дарування подарунків осінні прикраси мають на меті підняти настрій використовуючи теплі кольори та унікальні композиції.

Доречно уся гама помаранчево-жовтих кольорів і відповідно підбір каміння аналогічних теплих відтінків. Роботу виконано у стилі арт-деко – осіння квітка, яка часткова втратила пелюстки, але все одно залишилась яскравою та бажаною. Теплі відтінки жовтого кольору золота гармонійно поєднуються і підкреслюються інкрустацією сапфірів жовтих та помаранчевих кольорів. Техніка закріпу каміння – Паве з переходом між камінням додає виразності композиції (рис. 4.6).



Рис. 4.6. Каблучка колекції «Осінній калейдоскоп», золото 750 проби, цитрин, жовті та помаранчеві сапфіри, діаманти (робота автора)

Стисла характеристика каблучки з колекції «Осінній калейдоскоп» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, цитрин, жовті та помаранчеві сапфіри, діаманти.

Техніка створення: лиття, інкрустація, техніка закріпу каміння Паве.

Колористика: поєднання золотистого та вкраплень червоного кольорів.

Форма та стилістика: геометризовані мотиви, стилізована квітка.

Символізм: продовження життя в осінніх кольорах.

Композиція: акцентна квітка.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують тепле літо.

Особливої значущості в умовах сьогодення набули ювелірні прикраси з українською символікою. У час війни вони є не лише аксесуаром, а й виразом патріотизму, єдності народу та національної гордості. Через такі вироби можна передати глибокий зв'язок із традиціями, історією та автентичністю України.

Державні свята. Дарування прикрас до державних свят символізує повагу до традицій та національної спадщини. Ювелірні вироби із символами державності, такими як тризуб, калина чи мотиви українського орнаменту, часто обираються для таких випадків. Ця авторська колекція передає дух української культури через орнаменти, натхненні традиційними вишиванками. Холодні відтінки білого золота гармонійно поєднуються з дорогоцінним камінням. Центральний мотив – чотири червоні серця, складені у форму квітки, символізують єдність, любов та нескореність духу. Чорне окантування уособлює журбу за тими, кого втрачено, та глибокий сум за випробування, які випали на долю України (рис. 4.7).



Рис. 4.7. Серезки колекції «Вишиванки», біле золото 750 проби, (робота автора)

Стисла характеристика серезок колекції «Вишиванки» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: біле золото 750 проби, топази, діаманти.

Техніка створення: лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання білого, червоного та чорного кольорів.

Форма та стилістика: геометризовані мотиви, абстракція.

Символізм: символ української кїльтури, єднання минулого та майбутнього у вишиванці.

Композиція: симетрична, ритміка повторення мотивів.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: чотири серця об'єднані в квітку-родину, стилізована вишиванка символізує життя.

Ювелірна репліка Пекторалі – ця прикраса є символом знання свої коренів та поваги до історії. Мініатюрні копії скіфської пекторалі виконані у формі сережок із золотими квітковими мотивами та сакральними візерунками, які уособлюють три світи: живих, мертвих та райського життя. Такі прикраси підкреслюють зв'язок сучасності із багатим культурним спадком нашої країни (рис. 4.8).



Рис. 4.8. Сережки «Пектораль», жовте золото 750 проби (робота автора)

Стисла характеристика сережок «Пектораль» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби.

Техніка створення: лиття, мініатюрна скульптура.

Колористика: золотий колір.

Форма та стилістика: геометризовані мотиви, стилізація.

Символізм: сакральні знання та щасливе майбутнє.

Композиція: симетрична, об'ємна.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують тепле літо.

Символічні свята

Доречним подарунком на символічне свято День Матері є прикраси у формі троянди чи лілії. Яскраві кольори ювелірних виробів колекції «Краса» створені за допомогою нанесення сучасних полімерних емалей за збереженої старовинної техніки гравірування – гільоша, що додає фактурності та виразності основі під емаллю. На каблучках зображені квіти лілії та метелик, а прості лінії каблучок прикрашені розсипом діамантів (рис. 4.9).



Рис. 4.9. Каблучки колекції «Краса», золото 750 проби, діаманти, цитріни, перідоти, полімерна емаль (робота автора)

Стисла характеристика каблучок колекції «Краса» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, діаманти, цитріни, перідоти, полімерна емаль.

Техніка створення: гравірування гільоша, лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання жовтого, червоного, білого та зеленого кольорів.

Форма та стилістика: асиметрична, стилізація квітки.

Символізм: літній розквіт природи.

Композиція: асиметрична динамічна акцентна квітка.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують красу природи.

Річниці та дні народження.

На такі свята прийнято дарувати діамантові прикраси залежно від виду річниці. Унікальна авторська колекція «Макова» була створена на честь 8-ї річниці весілля. Мак здавна асоціювався з удачею, благополуччям та вірністю. У дизайні прикраси ці значення передані через витонченість і багатство деталей.

Верхня частина квітки виконана із золота та інкрустована чорними й червоними діамантами, що символізують боротьбу та стійкість. У центрі – жовтий сапфір і білі діаманти, які додають композиції яскравості та гармонії. Листки мають натуральну вигнуту форму, а чорне родіювання навколо діамантів додає контрасту та підкреслює їх блиск. Прикраса здобула нагороди на ювелірних виставках у Києві, що підтверджує її унікальність і майстерність виконання (рис. 4.10).



Рис. 4.10. Сережки з колекції «Маки», золото 750 проби, червоні та чорні діаманти, рубіни, жовті сапфіри (робота автора)

Стисла характеристика сережок «Маки» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, червоні та чорні діаманти, рубіни, жовті сапфіри.

Техніка створення: лиття, інкрустація, родіювання.

Колористика: поєднання червоного, жовтого, чорного та білого кольорів.

Форма та стилістика: природні форми.

Символізм: багатство подружнього життя.

Композиція: акцентна квітка з підвіскою.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують благополуччя та радість.

Весілля та заручини – особливі свята в житті кожної, тож подарункові ювелірні прикраси вирізняються витонченістю, що відповідають стилю нареченої. Цей тип ювелірних виробів передають у спадок від матері до доньки. Прикраси з перлинами є найпопулярнішими на весільних церемоніях. Колекція «Краплі роси» уособлюють цноту, красу та кохання (рис. 4.11).



Рис. 4.11. Сережки колекції «Краплі роси» з природними морськими перлинами та діамантами, золото 750 проби (робота автора)

Стисла характеристика сережок «Краплі роси» за пропонованими нами критеріями наступна:

Матеріали: золото 750 проби, природні морські перлини, діаманти.

Техніка створення: лиття, інкрустація.

Колористика: поєднання білого, золотистого кольорів.

Форма: симетричні квіти.

Символізм: весілля як початок нового життя.

Композиція: акцентна квітка з підвіскою.

Розмір: середній, пропорції гармонійні.

Кут огляду: ефектний вигляд з усіх боків.

Рослини: стилізовані квіти символізують тепле літо.

Важливим при даруванні подарунка є пакування: для гармонії ці аксесуари можливо створювати як з живих, так і зі стабілізованих рослин (рис. 4.12).

Є декілька модних варіантів:

1) Подарункова коробочка для прикраси, на верхній кришечці якої прикріплено міні-букет квітів.



Рис. 4.12. Подарункова коробочка для прикраси з міні-букетом [77]

2) Паперовий пакет, у який вкладено подарунок чи прикраса, прикрашений міні-букетом (рис. 4.13).



Рис. 4.13. Пакет для прикрас [78, 82]

3) Коробочка для прикраси у формі квітки, яка «розквітає» при відкритті (рис. 4.14).



Рис. 4.14. Коробочка для прикрас [83]

Нами запропоновано використовувати мініатюрні флористичні композиції для експонування та дарування ювелірних виробів (рис. 4.14-4.20).



Рис. 4.14. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.15. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.16. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.17. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.18. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.19. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)



Рис. 4.20. Мініатюрна фітокомпозиція для дарування ювелірних виробів (фото автора)

Розмірний ряд фітокомпозиції, її колористика та видовий склад рослин можуть бути трансформовані за вимогами кожного покупця особисто залежно від побажань, події та прикраси.

4.2. Фітодизайн у традиціях виготовлення, поширення та дарування ювелірних виробів

Фітодизайн в ювелірному мистецтві – стиль, який поєднує красу природи та майстерність ювеліра. Флористична стилістика є поширеною в дизайні українських ювелірних брендів. Ювелірна компанія «Лобортас» – найвідоміша в Україні компанія, вироби якої демонструють на всесвітніх ювелірних виставках (рис. 4.16).

Лотос, як символ чистоти і духовної досконалості, уособлює джерело космічної енергії, що спрямовує душу до гармонії. Квітка лотоса поєднує в собі минуле, теперішнє і майбутнє, оскільки вона закривається на ніч і знову відкривається вранці. Ювеліри Lobortas відобразили сутність цієї чарівної квітки у вишуканих коштовностях (рис. 4.21).



Рис. 4.21. Ювелірний гарнітур «Лотос», золото 750 проби, аметист, гарячі емалі, діаманти [84]

Набір прикрас «Лотос» натхненний променями золотого сонця, які підсвічують пелюстки квітки розмаїттям кольорів та відтінків. Пелюстки прикрашені ювелірними емаллями, які створюють тривимірний ефект завдяки дзеркальним поверхням, що оточують квітку.

Відома українська компанія «SOVA» не просто робить яскраві модні прикраси, а й приймає активну участь в колобараціях з благодійними фондами. Зараз її трендова флористично-ювелірна колекція співпрацює продається у співраці з благодійним фондом допомоги дітям, постраждалим від військових дій (рис. 4.22).



Рис. 4.22. Гарнітур «Червона Калина», золото 585, корали [85]

Гарнітур «Червона Калина» один з головних акцентів експозиції. Калина – як символ болі і печалі з одного боку та незламності й непокори з іншої. Ягоди зроблені з червоного корала, що споконвічно був улюбленим в стародавній Україні та використовувався в намисті, тож така сучасна інтерпретація буде долучати молодь до українських символів та традицій.

Ювелірний дім «Kimberli» – відомий вінницький виробник, який працює в люкс сегменті. Їх ювелірні прикраси у стилі фітодизайн складні по техніці закріпу діамантів та пластиці золота, але саме це робить їх стиль відомим (рис. 4.23). Цей ювелірний набір виконаний у стилі арт-деко, хвилясті лінії із золота підкреслені білими діамантами, демонструють красу троянди.



Рис. 4.23. Колекція «Чорна троянда», біле золото 585 проби, чорні та білі діаманти [86]

Ювелірна компанія «Diamond Family Club» – бренд, створений та зареєстрований автором, який має 25 річний досвід робити в ювелірній сфері та неодноразово відмічався на регіональних ювелірних виставках.

У своїх роботах автор втілює найкращі ювелірні та сімейні традиції ювелірної майстерності. Флористичний стиль є одним із найулюбленіших. Особлива колекція «Квітуха Україна», що уособлює квітучу, без війни – країну. Прикраса у стилі арт-деко демонструє найліпші техніки ювелірного мистецтва (4.24).



Рис. 4.24. Колекція «Квітуха Україна», золото 750 проби, діаманти, перли, цаворіти, сапфіри сині та жовті, рубіни (робота автора)

Ювелірне мистецтво України, попри військові дії, розвивається, а ювеліри втілюють свою майстерність в чудові візерунки природи: фітодизайн ювелірних виробів.

Висновки до розділу 4.

1. Фітодизайн, як невід’ємна частина ювелірного мистецтва, об’єднує традиції минулого із сучасними трендами. Використання рослинних мотивів у прикрасах не тільки зберігає культурну спадщину, але й розширює сприйняття краси природи.

2. Використання сучасних матеріалів та інноваційних технологій відкриває нові горизонти ювелірної справи як в Україні, так і в світі.

ВИСНОВКИ

1. Ювелірні прикраси з рослинним дизайном мають стародавнє походження, починаючи зі Стародавнього Єгипту, Греції та Риму. У цих культурах фітодизайн був не лише популярним стилем, а й слугував платформою для впровадження нових технік і технологій, які вплинули на розвиток ювелірного мистецтва і залишаються актуальними навіть сьогодні.

2. Фітодизайн, як невід’ємна частина ювелірного мистецтва, об’єднує традиції минулого із сучасними трендами. Використання рослинних мотивів у прикрасах зберігає культурну спадщину та розширює наше сприйняття краси природи. В Україні флористичні традиції відображали культ оберегів, а ювелірні прикраси у флористичному стилі виконували функції амулетів, символів статусу чи влади. Знаковим прикладом є золота Скіфська Пектораль, що стала уособленням майстерності й духовності.

3. Рослинна символіка відігравала важливу роль у ювелірному мистецтві. Кожна квітка чи елемент має своє символічне значення, до прикладу, троянда символізує вічне кохання, а калина – одночасно скорботу та незалежність. Сучасні ювелірні бренди враховують ці смисли, використовуючи їх для створення унікальних прикрас, які впливають на емоційний вибір покупців. Особливо важливими є благодійні проекти ювелірного дому Sova та благодійного фонду Frolov, які спрямовують кошти від реалізованих ювелірних флористичних колекцій з глибокою символікою на підтримку постраждалих від війни.

4. Творчість Марії Примаченко відкриває нові горизонти для розвитку фітодизайну. Її унікальний стиль надихає митців створювати інноваційні флористичні ювелірні колекції, що поєднують традиції минулого з сучасними технологіями, такими як комп’ютерна графіка. Відтворення флористичних мотивів у стилі М. Примаченко формує своєрідний міст між минулим і майбутнім, популяризує українське мистецтво на міжнародній арені. Такі флористичні ювелірні вироби є особливо актуальними для молодіжної аудиторії, яка прагне осмислити своє культурне коріння.

5. Запропоновано використовувати для дарування ювелірних виробів флористичної стилістики мініатюрні фітокомпозиції як елемент їх експонування. Такі фітокомпозиції можуть бути пропоновані до реалізації в мережі флористичних та ювелірних крамниць. Фітодизайн у ювелірних виробках, натхненний природою та культурними традиціями, продовжує активно розвиватися. Його універсальність та багатогранність забезпечують тривалу актуальність, гарантуючи нові креативні відкриття для наступних поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Flora: The art of jewelry / ed. by P. E. author, Moral, Jean-Marie del, 1952-photographer. 2017. 127 p.
2. UFL. Квіткові мотиви в прикрасах. UFL. URL: <https://www.u-f-l.net/ua/flowers/floristika-v-juvelirnyh-izdeliyah> (дата звернення: 05.11.2024).
3. Ювелірні вироби Van cleef & arpels. Weddings. URL: <https://www.weddings.tw/van-cleef-arpels/> (дата звернення: 10.11.2024).
4. Diamond floral jewelry for spring? Truly groundbreaking. Only Natural Diamonds. URL: <https://www.naturaldiamonds.com/culture-and-style/diamond-florals-for-spring-truly-groundbreaking/> (date of access: 10.11.2024).
5. Небор-Николайчук А. Дослідження ставить під сумнів теорію "квіткових поховань" неандертальців: що знайшли вчені. ФОКУС. URL: <https://focus.ua/uk/technologies/588904-doslidzhennya-stavit-pid-sumniv-teoriyu-kvitkovih-pohovan-neandertalciv-shcho-znayshli-vcheni> (дата звернення: 10.11.2024).
6. Кононова Д., Кобус О., Яковенко Н. Викладання аспектів кодування на прикладі поняття "білого лотоса". *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 7(21). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7\(21\)-381-396](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7(21)-381-396) (дата звернення: 10.11.2024).
7. Ghosh S. Avalokitesvara images: varied depictions. *Historyreads*. URL: <https://deccanviews.in/2017/02/25/avalokitesvara-images-varied-depictions/> (date of access: 11.11.2024).
8. Garson M. History of beads: a brief peek into prehistory. Museum of Beadwork. URL: <https://www.museumofbeadwork.org/blogs/news/beads-a-brief-peek-into-early-prehistory> (date of access: 19.11.2024).
9. Edwards I. E. S. Tutankhamun: his tomb and its treasures - the metropolitan museum of art. The Metropolitan Museum of Art. URL: <https://www.metmuseum.org/met-publications/tutankhamun-his-tomb-and-its-treasures> (date of access: 10.11.2024).

10. Increased NIR photoluminescence of Egyptian blue via matrix effect optimization / M. Nicola et al. *Materials chemistry and physics*. 2024. Vol. 313. P. 128710. URL: <https://doi.org/10.1016/j.matchemphys.2023.128710> (date of access: 10.11.2024).
11. Analyses of queen hetepheres' bracelets from her celebrated tomb in giza reveals new information on silver, metallurgy and trade in old kingdom egypt, c. 2600 BC / K. Sowada et al. *Journal of archaeological science: reports*. 2023. Vol. 49. P. 103978. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2023.103978> (date of access: 10.11.2024).
12. Шмагало Р. Т. Шедеври світового металу. Енциклопедія художнього металу. URL: <http://artmetal.org.ua/шедеври/> (дата звернення: 01.11.2024).
13. Robinson A. The world in a grain of sand. *Nature*. 2009. Vol. 460, no. 7257. P. 798–799. URL: <https://doi.org/10.1038/460798a> (date of access: 10.11.2024).
14. Pharaoh's copper: The provenance of copper in bronze artifacts from post-imperial Egypt at the end of the second millennium BCE / S. Ben-Dor Evian et al. *Journal of archaeological science: reports*. 2021. Vol. 38. P. 103025. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2021.103025> (date of access: 10.11.2024).
15. Larsen K. Crowns of the pharaohs - fans labyrinth. Fans Labyrinth. URL: <https://fanslabyrinth.ca/crowns-of-the-pharaohs/> (date of access: 10.11.2024).
16. Hassaan G. A. Mechanical engineering in ancient egypt, part 92: tomb inscription during the old kingdom. *Scientific review*. 2020. No. 68. P. 79–93. URL: <https://doi.org/10.32861/sr.68.79.93> (date of access: 19.11.2024).
17. The tomb of sennefer: the vineyard tomb of thebes. Discoveries Egyptian Imports. URL: <https://egyptianimports.com/blogs/news/the-tomb-of-sennefer> (date of access: 10.11.2024).
18. Чайка П. Історія квітів: від давнини до наших днів. Мандрівки часом - історичний сайт. URL: <https://travel-in-time.org/uk/istoriya-vinahodiv/istoriya-kvitiv-vid-davnini-do-nashih-dniv/> (дата звернення: 10.11.2024).
19. Золотницький М. Ф. Квіти в легендах і переказах. Київ : Довіра, 1992. 207 с.

20. Кидонь П. В. Севери: друга божевільна династія Римської імперії. *НейроNews: психоневрологія та нейропсихіатрія*. 2020. Т. 2, № 113. С. 55–61. URL: [https://neuronews.com.ua/ua/archive/2020/2\(113\)/pages-55-61/severi-druga-bozhevilna-dinastiya-rimskoyi-imperiyi#gsc.tab=0](https://neuronews.com.ua/ua/archive/2020/2(113)/pages-55-61/severi-druga-bozhevilna-dinastiya-rimskoyi-imperiyi#gsc.tab=0) (дата звернення: 11.10.2024).
21. Учасники проєктів Вікімедіа. Троянди геліогабала – вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Троянди_Геліогабала (дата звернення: 19.10.2024).
22. Wayback Machine. URL: https://web.archive.org/web/20091210214328/http://www.kozanh.gr/web/guest/amuseu_mkoz (date of access: 19.10.2024).
23. Ceres and flora. From good goddess to vestal virgins. 2013. P. 67–104. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203435472-11> (date of access: 19.11.2024).
24. Весна (картина Боттічеллі). www.wikidata.uk-ua.nina.az. URL: [https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/Весна_\(картина_Боттічеллі\).html](https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/Весна_(картина_Боттічеллі).html) (дата звернення: 19.10.2024).
25. Capturing Roman dietary variability in the catastrophic death assemblage at Herculaneum / R. E. V. Martyn et al. *Journal of archaeological science: reports*. 2018. Vol. 19. P. 1023–1029. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2017.08.008> (date of access: 19.10.2024).
26. Said E.-A. L. History of world education: Bread in the morning. Ancient times. If you want to go fast, if you want to go far alone, you've found it. URL: https://orgiliin.blogspot.com/2013/05/blog-post_8.html (date of access: 19.10.2024).
27. Тюрменко І. І. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Центр учб. літ., 2010.
28. The floral emblem of greece. my greek odyssey. URL: <https://www.mygreekodyssey.com/2016/09/28/the-floral-emblem-of-greece/> (date of access: 19.10.2024).
29. File:archaeological museum, thessaloniki, greece (7457754348).jpg - wikimedia commons. Wikimedia Commons. URL:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Archaeological_Museum,_Thessaloniki,_Greece_\(7457754348\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Archaeological_Museum,_Thessaloniki,_Greece_(7457754348).jpg) (date of access: 19.10.2024).

30. Sanat-Arkeoloji-Tarih. M.Ö 4. Yüzyıl Antik Yunan dönemi, Zeytin yaprakları. Instagram. URL: <https://www.instagram.com/art.heology/p/CMEdWpBhgNp/> (date of access: 16.10.2024).

31. Olympic glory: how the classical world celebrated sporting prowess through art. Christie's | Fine Art, Luxury & Antiques | Auctions & Private Sales. URL: <https://www.christies.com/en/stories/the-olympic-games-of-ancient-greece-c7d7471f926c47bcb2509baf23d47390> (date of access: 10.11.2024).

32. Cameo ca bijuterii și istoria camee. Uși. URL: <https://cons.pvgazeta.info/revista-58/cameo-ca-bijuterii-si-istoria-camee.html> (date of access: 10.11.2024).

33. Ekszer-011-1 - magyarantik.hu. magyarantik.hu. URL: <https://magyarantik.hu/antik-ekszerrek-bizsuk/ekszer-011-1/> (date of access: 19.11.2024).

34. Мала В. Обереги у культурі українського народу : thesis. 2016. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/21653> (дата звернення: 10.11.2024).

35. The return of ancestral gods: modern Ukrainian paganism as an alternative vision for a nation. Choice reviews online. 2014. Vol. 51, no. 08. P. 51–4528–51–4528. URL: <https://doi.org/10.5860/choice.51-4528> (date of access: 10.11.2024).

36. Лавринець Н. Дідух – український символ Різдва: яке його значення і де він має стояти на свято. Захід Медіа. URL: <https://zaxid.media/news/9517809> (дата звернення: 19.11.2024).

37. Боровко Т. Скіфська Пектораль – історія одної з найвизначніших археологічних знахідок XX століття (до 50-річчя віднайдення пам'ятки). Кам'янський заповідник. URL: <https://kammuz.com.ua/news/skifska-pektoral/> (дата звернення: 09.10.2024).

38. Ювелірне мистецтво Скіфії. Музей історичних коштовностей України. URL: http://miku.org.ua/filiali_miku_ekspozicija_skifi_7stolittja.html (дата звернення: 11.11.2024).
39. Бомко О. Золота пектораль: історія найвідомішої прикраси скіфів, яку знайшли в Україні. Duvys.info. URL: <https://duvys.info/2024/06/21/zolota-pektoral-prykrasa-skifiv/> (дата звернення: 09.10.2024).
40. Guardian staff reporter. ‘Ukraine’s heritage under attack’: why Russia is looting museums. the Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2022/may/27/ukraine-russia-looting-museums> (date of access: 11.11.2024).
41. Учасники проєктів Вікімедіа. Товста могила – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Товста_могила (дата звернення: 19.11.2024).
42. Файл:scythian gold pectoral tovsta mohyla (detail 7).jpg – викіпедія. Википедия – свободная энциклопедия. URL: [https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Файл:Scythian_gold_pectoral_Tovsta_Mohyla_\(detail_7\).jpg](https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Файл:Scythian_gold_pectoral_Tovsta_Mohyla_(detail_7).jpg) (дата звернення: 11.11.2024).
43. Бурда Б. Коріння та крила: Йосип Маршак, «Київський Картє» з Гнатівки. Huxley. URL: <https://huxley.media/uk/korinnja-ta-krila-josip-marshak-kiivskij-kartie-z-gnativki/> (дата звернення: 11.11.2024).
44. Jewel travel. Йосип Маршак | oringo.com.ua. Ювелірний дім Орінго. Неймовірні срібні прикраси з Харкова | oringo.com.ua. URL: <https://oringo.com.ua/novosti/jewel-travel-yosip-marshak> (дата звернення: 11.11.2024).
45. Loach J. Ménestrier on emblems in the context of “erudite images” and his wider “philosophy of images”. *Journal of jesuit studies*. 2023. Vol. 11, no. 1. P. 100–119. URL: <https://doi.org/10.1163/22141332-11010005> (date of access: 20.11.2024).
46. The crown jewels. The Royal Household. URL: <https://www.royal.uk/crown-jewels> (date of access: 11.10.2024).

47. Mauro-Benady R. The DIY jobs that the Queen trained to do which you wouldn't expect. My London. URL: <https://www.mylondon.news/lifestyle/royal-family-diy-jobs-queen-23196488> (date of access: 10.11.2024).
48. White lily earrings - naama jewellery - high end jewellery design. Naama Jewellery - High End jewellery Design. URL: <https://naamajewelry.com/product/whit-madonna-lily-earrings/> (date of access: 10.11.2024).
49. Baden diamond rose brooch. The Royal Watcher. URL: <https://royalwatcherblog.com/2023/12/03/baden-diamond-rose-brooch/> (date of access: 20.11.2024).
50. Jewels that made history: 101 stones, myths, and legends. Rizzoli International Publications, Incorporated, 2020. 224 p.
51. History. Galerie Dior. URL: <https://www.galeriedior.com/en/history> (date of access: 10.11.2024).
52. Ювелірний інтернет-магазин GOLD.UA. | Spring is coming: розквіт в ювелірному мистецтві. URL: https://gold.ua/ua/jewellery-articles/spring-is-coming-rastsvet-v-yuvelirnom-iskusstve?srsltid=AfmBOoowUQ_Sxrkwp8RIkziJVJAAOv-QeQxdOсEq11FsoD66UtxUnqSL (дата звернення: 10.11.2024).
53. Large rose dior bagatelle double ring. Dior. URL: https://www.dior.com/en_ae/fashion/products/JBAG94057_0000 (date of access: 23.08.2024).
54. Dior C. The little dictionary of fashion: Dictionary. London: V&A Publishing, 2008. 128 p.
55. Rosedior: la nueva colección de alta joyería de dior. Issue. URL: <https://issue-mag.cl/rosedior-la-nueva-coleccion-de-alta-joyeria-de-dior/> (date of access: 20.11.2024).
56. Mystery Set: virtuoso details. Van Cleef & Arpels. URL: <https://www.vancleefarpels.com/ru/ru/the-maison/articles/the-mystery-set--a-jewelry-making-feat.html> (date of access: 10.10.2024).
57. Van Cleef — бренд ювелірних шедеврів. Золота Країна - інтернет-магазин золотих укрaшeнiй и ювeлирнiх издeлиЙ брeндa Золотой век. URL:

<https://zolotakraina.ua/ua/van-cleef-brend-juvelirnyh-shedevrov.html> (дата звернення: 10.11.2024).

58. Коханья в ювелірних деталях: історія бренду Van Cleef & Arpels. Столична Ювелірна Фабрика. URL: <https://stolychnashop.com.ua/ua/news/van-cleef-arpels-yuvelirnyu-br/> (дата звернення: 10.11.2024).

59. Semi-Precious stones - leo hamel fine jewelers blog. Leo Hamel Fine Jewelers Blog. URL: <https://www.leohamel.com/blog/index.php/category/semi-precious-stones/> (date of access: 10.11.2024).

60. Blockbuster Burmese ruby at auction. Christie's | Fine Art, Luxury & Antiques | Auctions & Private Sales. URL: <https://www.christies.com/zh-cn/stories/blockbuster-burmese-rubies-sold-at-christies-46cc7b55c69c4329b17af8ae24c60442> (дата звернення: 10.11.2024).

61. Pasquale Bruni Official. Pasquale bruni... vera passione, 2016. Youtube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=euP7TmYr43A> (date of access: 01.11.2024).

62. Pasquale Bruni: ode alla luna e alla luce – The Cube. URL: <https://www.thecubemagazine.com/2022/03/02/pasquale-bruni-ode-alla-luna-e-alla-luce/> (date of access: 10.11.2024).

63. Pasquale Bruni gold jewellery – Malalan online store. Malalan. URL: <https://malalan.eu/jewellery/pasquale-bruni/> (date of access: 20.11.2024).

64. Bijoux de diamants. Chanel.com. URL: <https://www.chanel.com/ru/high-jewellery/bijoux-de-diamants/> (date of access: 03.11.2024).

65. Alexciaga. Chanel HJ. Pinterest. URL: <https://www.pinterest.com/alexciaga/chanel-hj/> (date of access: 02.11.2024).

66. Jean-Jacques R. Bijoux et pierres precieuses. BIJOUX ET PIERRES PRECIEUSES. URL: <https://www.richardjeanjacques.com/2019/04/> (date of access: 20.11.2024).

67. Bellucci is blingin' : photo 2414598 | monica bellucci photos | just jared: entertainment news. Just Jared. URL: <https://www.justjared.com/photo-gallery/2414598/monica-bellucci-cartier-09/> (date of access: 20.10.2024).

68. Срібний кулон з гравіюванням "Квіточки" 132724цв. GOLDVIN. URL: <https://goldvin.com.ua/ua/serebryanye-podveski/serebryanyy-kulon-s-gravirovkoj-quot-tsvetochki-quot-132724tsv.html> (дата звернення: 21.10.2024).
69. Gemological institute of america. Gemological Institute Of America | All About Gemstones - GIA. URL: <https://www.gia.edu/> (date of access: 21.10.2024).
70. Signatures of ultrafast electronic and atomistic dynamics in bulk photoluminescence of CVD and natural diamonds excited by ultrashort laser pulses of variable pulsewidth / S. I. Kudryashov et al. *Applied surface science*. 2022. Vol. 575. P. 151736. URL: <https://doi.org/10.1016/j.apsusc.2021.151736> (date of access: 21.10.2024).
71. Золота підвіска Камея пад9-018 - купити Золота підвіска Камея пад9-018 в Україні: Київ, Одеса, Харків. Найкращі ціни, відгуки (пад9-018) - ювелірний магазин Онікс. Ювелирные изделия - купить ювелирные украшения в Киеве и Украине, цены и отзывы - ювелирный магазин Oniks. URL: <https://oniks.ua/ua/products/pad9-018> (дата звернення: 21.10.2024).
72. Віртуальна примірка ювелірних прикрас. 90% точність. магазин 3 карата. Ювелірний інтернет-магазин 3 Карата™ | Каталог ювелірних виробів. URL: <https://www.3carata.com.ua/ru/virtual-dressingroom> (дата звернення: 21.10.2024).
73. Asti7. Магія природи в дизайні ювелірних прикрас Рене Лаліка. *Violity.com*. URL: <https://violity.com/ru/publication/8653-magiya-prirodi-v-dizajni-yuvelirnih-prikas-rene-lalika.html> (дата звернення: 30.10.2024).
74. Sustainable materials for jewelry: scenarios from a design perspective / L. Tenuta et al. *Sustainability*. 2024. Vol. 16, no. 3. P. 1309. URL: <https://doi.org/10.3390/su16031309> (date of access: 21.10.2024).
75. Brooke marks-swanson - galerie noel guyomarc'h. Galerie Noel Guyomarc'h. URL: <https://galerienoelguyomarch.com/en/portfolio-item/brooke-marks-swanson/?v=3943d8795e03> (date of access: 21.10.2024).
76. Singh P. A new age technique: in the ecosystem of mixed media in jewelry design. *Materials today: proceedings*. 2022. Vol. 56. P. 3835–3840. URL: <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2022.03.067> (date of access: 21.10.2024).

77. Projects overview → hemmerle. Hemmerle. URL: <https://hemmerle.com/projects/projects-overview/> (date of access: 21.11.2024).

78. Eccellenza creativa in mostra a las vegas: i vincitori dei COUTURE design awards 2024 - alkimiya mag. Alkimiya Mag. URL: <https://www.alkimiyamag.com/2024/08/01/eccellenza-creativa-in-mostra-a-las-vegas-i-vincitori-dei-couture-design-awards-2024/> (date of access: 21.11.2024).

79. Click flora / earring / black. NANA WATANABE. URL: <https://nanawatanabe.com/en/products/arro-click-flora-earring-black> (date of access: 21.11.2024).

80. Nana watanabe. Museum of Arts and Design | The Museum of Arts and Design explores making across all fields of contemporary creative practice. URL: <https://madmuseum.org/jewelry/artist/nana-watanabe> (date of access: 21.11.2024).

81. Pendants with real pressed flowers. Dainty Little Shop. URL: <https://daintylittleshop.com/products/copy-copy-real-pressed-flower-pendants-1> (date of access: 21.11.2024).

82. Confetti Dollz. 20 Dried Flower Cards ideas | flower cards, flower gift, dried flowers. Pinterest. URL: <https://www.pinterest.com/dollzconfetti/dried-flower-cards/> (date of access: 21.11.2024).

83. Gurdeep Singh Cheema. 3D pop up red rose flower ring box wedding engagement box jewelry. facebook.com. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=791275271601810&set=a.589678125094860> (date of access: 21.11.2024).

84. Jewellery sets. lobortas classic jewellery house. Lobortas Classic Jewellery House. URL: <https://lobortas.com/en/jewelry-and-jewelry-collections/sets> (date of access: 21.11.2024).

85. SOVA. Допис користувача SOVA. Винятковість сили духу українського народу в колекції Kalyna. facebook.com. URL: https://www.facebook.com/sovajewels/posts/5335607599883517/?_rdr (дата звернення: 21.11.2024).

86. Золоті сережки з чорними діамантами і діамантами - с2732. Ювелірний магазин Кімберлі: Купити золоті прикраси в Україні | Ціни та відгуки. URL: <https://kimberli.ua/products/sergi-188172> (дата звернення: 21.11.2024).